

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din, Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Prvi državni kongres Jugoslovenske radikalne kmečke demokracije

Čez teden dni, v četrtek 20. t. m., se bo sestal v Beogradu prvi državni kongres velike vsedržavne stranke, Jugoslovenske radikalne kmečke demokracije. Zasedal bo potem še v petek in po potrebi v soboto. Na kongresu se bo zbralo okoli 2000 javnih delavcev vseh ver in plemen, zastopnikov vseh srezov naše kraljevine, ki so vsi pristaši iste stranke in prežeti s pravim jugoslovenskim duhom.

Kongres bo pokazal, da je naša vsedržavna stranka izraz svobodne narodne volje in da je bila ustanovljena s sodelovanjem naroda. Pre-

težna večina našega naroda od Vardarja do Triglava hoče imeti isto stranko, ki se ne bo spuščala v politične pustolovščine, nego bo delala trezno in pametno za blagor države in vsega prebivalstva. Ne v praznih, visoko letečih besedah, temveč v premišljenem in vztrajnem delu je rešitev.

Na kongresu se bodo obdelali program in organizacijska pravila stranke. Prav tako važna naloga kongresa bo, da postavi stranki končno vodstvo. Možem, zbranim na kongresu, lahko zupamo, da bodo dane si naloge dobro rešili.

Vstali bodo krivi preroki . . .

Ko je učil Kristus ljudi, se je zavedal sile svojih nasprotnikov, zlasti tistih, ki bi hoteli po njegovi smrti izrabiti njegove nesebične nauke v svojo korist. Zato je zaklical svojim apostolom in učencem: «Vstali bodo krivi preroki, ki bodo rekli: „Jaz sem Kristus“ . . . Varujte se krivih prerokov, ki prihajajo k vam v ovčjih oblačilih, v resnici pa so volkovi . . .»

Te globoke besede niso veljavne samo za Kristusov čas in za njegov nauk, temveč vidimo, da se krivi preroki z ovčjimi oblačili pojavljajo tudi sicer v vsakdanjem življenju. Pojavljali so se v vseh časih in zlasti poveljna doba jih ima mnogo, ki hočejo zavesti ljudi na kriva pota.

Z modrim ukrepom je naš narodni vladar 6. januarja 1929. napravil konec paševanju nesposobnih strank, katerih voditelji so izpodkopavali osnove naše skupne domovine Jugoslavije in gledali le za svoje koristi. Ves narod je odobral kraljev ukrep, po katerem je zavladal v državi mir, ki je prav blagodejno vplival na razmere med posameznimi bivšimi političnimi nasprotniki kakor je tudi prinesel mnogo koristi k utrditvi zavesti, da smo vsi Jugoslovenci ena sama družina in da je naša moč le tedaj silna, kadar se oklenemo trdno svojega narodnega vladarja kakor otroci svojega dobrega očeta. Ze takrat, ko je napravil konec brezplodnemu strankarskemu prekanju, je Nj. Vel. kralj naglasil, da ne bo ta brezparlamentarna doba trajneža značaja, temveč da bo vrnil kralj narodu njegove politične pravice, ko se bodo razburkane strankarske strasti spet pomirile.

Res smo kmalu mogli spet na volišče in smo si izvolili pretežno ugledne in sposobne može za svoje zastopnike. Vsakdo ve, koliko je napravila nova narodna skupščina: v enem letu več kakor vse prejšnje narodne skupščine v desetih letih. Ti pametni, od naroda izvoljeni poslanci so storili svojo dolžnost, da so kakor skrbni očetje svojim sinovom uredili glavne zakone, po katerih naj se razvija naša domovina v narodnem in gospodarskem življenju, da bo sposobna za tekmovanje s sosedi.

Zdaj je tudi dovoljeno snovanje političnih strank. Predvsem se je ustanovila naša Jugoslovenska radikalna kmečka demokracija. Tej pripada velika večina današnjega delavnega narodnega predstavništva. Na mnogoštevilnih zborih smo videli, kako se je narod oklenil te stranke, ki je znala najti utrip narodne duše, po katerem tudi uravnava svoje delo. Upošteva zlasti dejstvo, da je bila v vsem zgodovinskem razvoju prava slovenska, hrvatska in srbska narodna zavest od našega prihoda v današnjo domovino dalje v svo-

jem jedru zavest skupnosti, z današnjo besedo jugoslovenska zavest. To zavest ohraniti in še poglobiti je glavni smoter naše stranke.

Mimo tega se naša vsedržavna stranka z vidnim uspehom trudi, pomagati vsem stanovom, da bi brez najhujših posledic prebredli čase gospodarske stiske. Zlasti važna je zakonska zaščita kmeta, ki je zašel brez lastne krivde v dolgove, ker je padla cena njegovih pridelkov na polovico ali celo četrtno prejšnje vrednosti. Kmetstvo je ona osnova, ki sestavlja s svojimi 80 odstotki vsega prebivalstva dejansko našo državo. Če pustimo kmetstvo propasti, propadejo z njim tudi vsi drugi stanovi. Preočitno je delo Jugoslovenske radikalne kmečke demokracije, da bi še nadalje naštevati podrobnosti: Delo govori zgovorno, da smo na pravi poti.

Morda je bila, bo kdo rekel, večletna nestrankarska doba prekratka za pomirjenje strasti, ker še vedno vstajajo slabi preroki in se tudi snujejo nove stranke z donečimi imeni, ki jim ne bomo mogli zaupati. Preveč je debelih obljub, da bi jim mogli kar tako verjeti. Vse te načine snubljenja že poznamo.

Stojimo sredi novega političnega vrvenja, ko izkušajo snujoče se nove stranke dobiti na svojo stran ljudi in jim obetajo zlate gradove.

Uverjeni smo, da je narod v nepolitični dobi dozorel, da bo znal ločiti gloto od zdravega zrna in da ne bo kakor muhe sedel na sladke limance. Po njih delu boste spoznali slabe preroke, zato se jih boste lahko varovali.

«Obljubiti in dati je dvoje», pravi narod. Jugoslovenska radikalna kmečka demokracija je malo obetala, a mnogo dala. Zato se ne boji takšnih obetnikov, ki vse obljublajo, a ničesar ne dajo.

Še nekaj besed o brezobrestnih posojilih

Nedavno smo objavili članek iz «Zadružnega vestnika» o brezobrestnih posojilih, ki jih ponujajo razne zadrage, ustanovljene v zadnjem času. Način poslovanja teh zadrug je tak, da se pristopivši član, ko je plačal razmerno visoko pristopnino, obveže, da bo mesečno vlagal določen znesek, ki je odvisen od višine zaželenega posojila. Te vloge se ne obrestujejo. Mesečne obroke je treba vplačevati toliko časa, da pride upravičenec na vrstni red za posojilo, ki ga mora potem odplačevati tudi v mesečnih obrokih. Posojila pa daje zadruga iz sredstev, ki jih dobi od mesečnih vplačil članov. Ker zadruga za vloge ne plačuje obresti, jih tudi ne pobira za posojila. Seveda pa take zadrage zaračunavajo po večini tako pri vplačilih mesečnih vlog kakor tudi pri mesečnih odplačilih posojil razmerno visoke pristojbine za upravne stroške. Če torej upoštevamo pristopnino, nadalje upravne prispevke pri odplačevanju vlog, vidimo, da te dajatve niso malenkostne in da pride posojilo drago zlasti za one, ki pridejo šele po daljši čakalni dobi do njega.

Ker so zanimanci pogosto v zmoti glede čakalne dobe, bodo tudi širšo javnost zanimala naslednja pojasnila, ki jih je dal «Jutru» na razpolago g. Rudolf Puc:

Če sestavimo za razne razrede članov (člani se namreč po višini zaprošenega posojila delijo

v razrede) tabele o vplačilih in izplačilih, tedaj vidimo, da je čakalna doba za člana tem daljša, čim višji vrstni red ima dotični član. Če sestavimo tabelo za člane, ki hočejo dobiti 10.000 Din posojila (hranilni prispevek znaša tu na primer 50 Din mesečno) s pogojem, da stopi v ta razred mesečno po 50 novih članov in da znaša tudi amortizacijski znesek mesečno 50 Din, tedaj vidimo naslednji potek poslovanja: Zadnji od prvih 50 članov dobi posojilo po poldrugem letu, Druga skupina 50 članov, ki pristopijo drugi mesec, dobi posojilo po približno 1 in pol do 2 letih, tretja skupina po 2 do 2 in pol letih, četrta po 2 in pol do 3 letih in tako naprej. Član, ki je pristopil po poldrugem letu (z vrstnim redom 900) bo moral 6 in pol leta vplačevati in čakati, da dobi posojilo. Član, ki je pristopil po 6 letih (vrstni red 3600), pa dobi posojilo po čakalni dobi 8 let.

Tu približno se naraščanje čakalne dobe ustavi, seveda s pogojem, da redno vsak mesec pristopi 50 novih članov. Če pa se prirastek članstva ustavi, tedaj se naše za posojilo znatno poslabšajo. Mnogo bolj kakor v gorenjem primeru pa lahko narase čakalna doba, če so povrh še amortizacijski prispevki manjši kakor hranilni. Tu se čakalna doba lahko dvigne na 15 in več let. V 15 letih pa narase v denarnem zavodu pri mesečnih vplačilih po 50 Din glavnic z obrestmi vred na 10.000 Din, medtem ko z vplačili pri za-

drugi, ki ne daje obresti, doseže šele 9000 Din. Če pa vrhu tega upoštevamo, da se mora poleg mesečnega hranilnega prispevka pri večini zadržati plačati še upravni prispevek, na primer 5 Din, tedaj je razvidno, da oni, ki mesečno vplača v hranilnico po 55 Din, lahko po 15 letih dvigne 11.000 Din.

Zadruga pogosto poudarjajo, da znaša karentna doba samo 2 ali 3 mesece. To pomeni, da

noben član ne more dobiti pošojila prej. Ta določba pa nima skoro praktičnega pomena, ker velja le za nekaj članov, ki so prvi pristopili. Zanimanci pa si jo najpogosteje tolmačijo tako, da je treba na pošojilo čakati le 2 do 3 mesece. Dolžnost zadržati bi bila, da boljše poučijo zanimance o verjetnosti čakalne dobe, da bo vsakdo, ki pristopi k zadrugi, vsaj približno na jasnem, koliko časa bo moral čakati na pošojilo.

dodatkov, tako da je bilo v glavnem ustrezno upravičenim tečajem prostovoljnega gasilstva.

V preteklem poslovnem letu so prejela društva iz dvo odstotnega gasilskega sklada rednih podpor v znesku 620.600 Din, župe za upravne in nadzorne stroške 52.360 Din in zveza sama v iste svrhe 40.000 Din, torej skupno 712.960 Din. Izrednih podpor je bilo razdeljenih na posebne prošnje iz resevnega sklada nad 150.000 Din, onemoglim gasilcem, a vdovam in sirotam je bila podeljenih iz podpornega sklada 140.600 Din.

Zvezno glasilo «Gasilec» je izhajalo tudi v minilem letu kot dvomesečnik v 1700 izvodih, »Gasilski koledar» pa je izšel v 2000 izvodih.

Blagajniško poročilo,

ki ga je podal g. Stanko Pristovšek, izkazuje za preteklo poslovno leto 59.897,88 Din prebitka. Podporni sklad za onemogle gasilce, vdove in sirote je imel 411.972 Din dohodkov in 140.607 Din izdatkov, torej prebitka 271.365 Din.

Na predlog preglednikov računov, ki sta našla vse račune v najlepšem redu, je bila podana vsemu odboru soglasno razrešnica.

Po poročilih poročevalcev posameznih odsekov gg. Klemenčiča, Rusa in Koširja je podal nato narodni poslanec g. Anton Cerer na prošnjo starešinstva kratek pregled novega gasilskega zakona. Baval se je podrobno s smernicami zakona in novim ustrojem gasilstva. Posebno važno je, da temelji novi zakon na prostovoljnosti. Poklicni gasilci bodo podrejeni organizacijam prostovoljnih gasilcev. Vrhovna instanca bo državna gasilska zveza, edinice pa banovinske zveze, župe in čete. Do velikih počastitev kraljevskemu domu je prišlo, ko je g. narodni poslanec opozoril na

izredno zanimanje Nj. Vel. kralja za razvoj prostovoljnega gasilstva,

posebno v dravski banovini, na katero gledajo gasilci vse države z velikim zaupanjem in ponosom.

Za poslovno leto 1933./1934. je bila določena za redne člane članarina 4 Din. Starešinstvu je bila predložena dolga vrsta prošenj za podpore iz podpornega sklada in se bo dalo v ta namen 128.700 Din.

Slovenski gasilci so imeli svoj zbor

Letošnja redna glavna skupščina Jugoslovenske gasilske zveze iz Ljubljane se je vršila v nedeljo v dvorani Celjskega doma v Celju. Naše prostovoljno gasilstvo je letos na prehodu v novo dobo svojega razvoja. Po novem gasilskem zakonu bo uživalo prostovoljno gasilstvo posebne prednosti in izdatno podporo države, da bo moglo čim bolj uveljaviti svoja plemenita stremjenja in razširiti svoje delovanje tudi v pokrajinah, kjer gasilstvo še ne deluje.

Od 34 včlanjenih žup so raten dveh, ki sta se opravičili, poslale vse na zbor svoje odposlance.

Navzočni so bili skoro vsi župni načelniki in podnačelniki in s svojim posetom so počastili zbor tudi banska uprava po dr. Verstovšku, celjska mestna občina po županu dr. Goričanu in politično oblastvo po sreskem načelniku dr. Vidmarju. Na prsih skoro vseh navzočih so se videla razna odlikovanja, kar je pač dokaz, da je požrtvovalno udejstvovanje prostovoljnih gasilcev našlo polno umevanje in priznanje tudi na najvišjem mestu. Ponovno so bile prirejene Nj. Vel. kralju navdušene počastitve, ponovno so zborovalci vzklikali Jugoslaviji.

Dolgoletni zaslužni dosedanji starosta JGZ g. Josip Turk, ki so ga zborovalci viharno pozdravili, je kljub svoji bolezni pohitel v Celje, da vodi skupščino. Takoj po otvoritvi se je iskreno zahvalil vsem navzočnim zastopnikom raznih oblastev, nato pa so g. dr. Verstovšek za bansko upravo, župan g. dr. Goričan za celjsko občino in sreski načelnik g. dr. Vidmar za politično oblastvo pozdravili skupščino in ji želeli uspeh.

Predsedstvo je nato prevzel prvi podstarosta g. Jernej Vengust.

Ob splošnem odobravanju je bila zatem na predlog drugega podstaroste gospoda Ludovika M u s e k a

odposlana Nj. Vel. kralju kot zaščitniku prostovoljnih gasilcev vdanostna brzojavka,

ministru za telesno vzgojo dr. Hanžku in banu dr. Marušiču pa brzojavna pozdrava.

Navdušeno vzklikanje se je ponovilo, ko je zvezni tajnik g. Franc Pristovšek sporočil, da je starešinstvo na zadnji seji sklenilo,

da se v priznanje zaslug za prostovoljno gasilstvo imenujejo za častre člane JGZ

gg. ministri dr. Albert Kramer, dr. Lavoslav Hanžek in Ivan Pucelj, bivši minister za telesno vzgojo dr. Kraljevič in ban dravske banovine dr. Marušič.

Iz tajniškega poročila,

ki ga je podal g. Franc Pristovšek, je razvidno, da je v zvezi včlanjenih skupno 784 društev z nad 24.000 rednimi člani. Društva so razdeljena v 43 žup. Po določbah novega državnega gasilskega zakona se bo število žup ravnalo po številu srezov v posameznih banovinah. Zaradi tega bo število dosedanjih žup v dravski banovini padlo za najmanj 20, mogoča pa bo na drugi strani združitve po dveh srezov v eno župo.

Starešinstvo se je letos predvsem posvečalo zakonskem načrtu o ustroju gasilstva kraljevine Jugoslavije. Pomagalo mu je pri tem tudi članstvo tehničnega odseka. Prvotni osnutek, ki nikakor ni ustrezal razvoju prostovoljnega gasilstva in bi ga celo oviral, je bil, kakor znano, odklonjen in je kasneje ministrstvo v veliko zaščedenje starešinstva JGZ sprejelo v novi osnutek dolgo vrsto izpreminjevalnih predlogov in

K. M.:

Črni mož

Povest iz preteklih dni.

«O, Rajko, ko bi ti vedel, kakšen je oče! Tako trd, oduren, brez srca in brez razsodnosti! Samo nekaj malega sem ti povedala, toda še to bi bila zamolčala, če bi bil moj pravi oče. Takrat, ko je vzel mojo mater, sem prišla komaj iz šole. Ne morem ga videti, ker se zmeraj spomnim svojega rajnega očeta. Zato sem jokala in prosila mater, naj ne postane njegova, toda stric jo je prisilil, da se mu je vdala.»

«Prisilil? Ali je imel pravico?»

«Pravice ne, ampak silo je uporabil. Bogat trgovec je na drugi strani meje in Poljanec je pogosto prihajal k njemu. Dosti mu je dajal zaslužiti. Po očetovi smrti sva se preselili k stricu in bila sem še otrok, ko me je Poljanec vprašal, ali hočem postati njegova hči. Upirala sem se in mati tudi, toda stric je dejal, da bo vse izgubil, če mati ne vzame Poljanca. Moral je vedeti o njem nekaj takega, kar bi ga uničilo. Da bi strica rešila, se je mati naposled vdala. Zdaj pa ima za plačilo samo žalost in solze. Rajko, o vsem svojem življenju še nisem izrekla zle besede in nikomur nisem želela huđega, toda svojega očima, Poljanca, zaničujem! Dà, zaničujem ga, ker se mi zdi, da je zloben duh, ki vlada nad materjo in mano ter nama ustvarja pekel namestu sreče in nebes.»

Vdala se je svojim občutkom, ki jih je tako dolgo zadrževala. Videlo pa se je, da ji je žal, da je toliko povedala.

Njene besede so Rajku dosti pomenile. Odkrile so mu marsikaj novega o Poljancu. In še nekaj je spoznal — da se lahko nanjo zanese in da mu bo v boju pomagala, če jo bo potreboval. ali pa da mu vsaj ne bo nasprotovala. Zato jo je imel še rajši.

Nekaj je kipel v njem, nekaj novega, česar dotlej še ni poznal. In ni se mogel več premagovati, ni mogel zatreti tega vse premagujočega čuvstva.

«Ali ne veš, Marta,» je dejal, «da ima tudi vsaka slaba stran dobre strani? Če pride iz srca strašna bolečina, srce ne ostane prazno. Tisoč lepih cvetov vzcvete v njem. Iz vsake solze nastane biser, iz vsakega utripa srca demant. Plug življenja raztrga zemljo toda žetev je potem neizrečno bogata in obilna. Rase in zori v skritem kraju in se pokaže šele takrat, ko pride solnce — ljubezen. Kdor ima tako srce, ga ne sme prodati za milijone. Glej, tudi pri tebi je bilo tako. Zgodaj si morala občutiti vso bolečino življenja. Doslej si poznala le njegovo slabo stran. Zdaj pa zori že žetev in srečna moraš biti...»

«Rajko!»

Ni ga docela razumela, toda vedela je, da ji pripoveduje nekaj tako lepega in tako skrivnostnega. Samo to besedico je izrekla, toda pogled, ki jo je spremljal, je prihajal iz dna duše, nje glas pa je bil tako čist in jasn kakor jutnje nebo.

Naslonila je glavico na mecesen. Ni je videl, ni je slišal, samo srce mu je pravilo, da joka. Prav tako, kakor je jokala doma, kadar je morala skrivaj, sama zase, trpeti in ni imela nikogar, ki bi mu potolažila svojo bol.

Ni je motil. Stal je ob njeni strani in molčal. Potem je dvignila glavo in mu dala roko:

«Zbogom, Rajko. Zdaj me je kar same sebe sram.»

«Zakaj?»

«Tako majhna sem, tako neznatna.»

Položil ji je roko na glavo.

«O, ostani tako majhna in neznatna, Marta! Taka si najlepša. Toda priti moraš k nam, drugače ne vem, kaj bi počel. Ali boš, Marta?»

«Če mi ukazuješ, bom že morala priti, Rajko! Lahko noč.»

«Lahko noč!»

***

Ko je prišel domov, ga je sprejela mati s skritim očitkom.

«Zakaj si tako pozno prišel, Rajko? Marta je bila pri nas. Z njo bi se bil lahko seznanil.»

«Nič nisem zamudil. Se že pozna. Kmalu se vrne. Tedaj ostanem doma,» je odgovoril z nasmeškom.

Šli so spat. Rajko je čakal, dokler ni bilo v hiši vse mirno, potem pa je vzel iz miznice zaboječek, v katerem je imel skrito pištolo. Previdno jo je nabil in si jo zataknil za pas. Pri tem je govoril sam s seboj:

Politični pregled

Najvažnejši dogodek preteklega tedna je bil podpis pogodbe o nenapačanju med Rusijo, Malo antanto, Poljsko in Turčijo.

Pogodba je bila podpisana na sovjetskem poslanstvu v Londonu in je velikega pomena za varnost miru v Evropi. Za Rusijo je podpisal pogodbo komisar za zunanje zadeve Litvinov. Dogovor onemogoča vsako slepomišljenje, ker točno in jasno določa, kaj kaka država sme in česa ne zmora storiti, ako noče, da bi veljala za napadalca, odnosno za kriveca vojnega spopada.

Kakor poročajo iz Londona, napetost na svetovni gospodarski konferenci malo popuša.

Nastala je ta napetost, kakor smo že poročali, zaradi Amerike, ki ne mara stabilizacije dolarja, kakor zahtevajo druge države, češ, da je stabilizacija valut prvi pogoj za obnovo svetovnega gospodarstva. Sporazum se seveda ni dosežen in je konferenca še vedno v krizi.

Te dni je posetil Dunaj

madžarski ministrski predsednik Gömbös in se je sestel z avstrijskim kancelarjem dr. Dollfusom

k razgovoru o gospodarskem sodelovanju obeh držav in o drugih zadevah, ki se tičejo obeh držav.

DOPISI

MALA NEDELJA. Sokolska četa bo imela prvi telovadni nastop v nedeljo 16. t. m. ob 15. pri bratu Kosiju. Nastopijo vsi oddelki čete in bratsko matično društvo iz Ljutomera s telovadbo na orodju. Po nastopu ljudska veselica s plesom. Igrala bo lastna sokolska godba. Vabljeni od blizu in daleč k obilni udeležbi!

OSELICA V POLJANSKI DOLINI. V «Domovini» je bilo že javljeno, da smo ustanovili pred kratkim gasilno društvo na Trbiji, ki šteje zdaj 52 izvršujočih članov. Seveda je društvo še brez potrebnega gasilnega orodja in priprav. Da si pridobi gmotnih sredstev za njih nabavo je priredilo prejšnjo nedeljo gledališko predstavo. Uprizorila se je igra «Domen». Vsi igralci so svoje

vloge podali prav dobro. Ker pa nimamo primernih prostorov za take prireditve, se je predstava vršila na prostem pod kozolcem. Oder in kulise so si igralci in drugi društveni člani in drugi prijatelji društva pripravili sami, sicer bolj preprosto, a vendar okusno. Uspeh prireditve je

bil tudi v gmotnem oziru dovoljen. — Letina bo pri nas bolj srednja. V nekaterih krajih Nove Oselice je napravila toča precej škode. Nakosilo se je sena še precej. Seveda se je letos košnja precej zakasnila, kar lahko vpliva na rast otave, da je ne bo toliko, kolikor bi je moralo biti. —

«Puška ni za tako pot. Očetova zgodba je najboljši dokaz, da imam prav. To orožje pa je lahko in pripravno ter ne more odpovedati, kadar ga bom potreboval. O, Marta, sirota si, da sama ne veš, kakšna! Zdi se mi, da ne boš imela več očeta, ko vzamem vejico božjega dreveca s klobuka. Toda nikoli ne smeš zvedeti, da si ga sama pomagala izdati. Kako je prišel Poljanec do svojega denarja in do zvez na drugi strani meje? Kako je mogel imeti nad trgovcem na oni strani tako oblast? Kako ga je mogel prisiliti, da mu je prodal celó svakinjo in nečakinjo? Zakaj hodi Poljanec vsak večer spat in ga tudi v sili ne sme nihče poklicati? ...»

Še dolgo je premišljal. Potem si je spet rekel:

«Poljanec, ogibal se te bom, toda Črnega moža bom iskal, ker ga moram iskati. Pazi, da te pri tem ne primem za vrat! Če bi bil bolj dober z ženo in otrokom, bi ti morda prizanesel vzlic temu, da si mi oslepil očeta in usmrtil brata. Tako pa si zapravil milost in usmiljenje. Gorje ti, gorje ti!»

Tako je odprl vrata in šel čez dvorišče. V sencu dreves je zavil proti staremu ribniku, ki ga je dobro poznal že iz mladih let, ko se je tam okoli dostikrat potepal z drugimi otroki. Ko je prišel na jasé, je izrabil vsako priložnost, da je ostal skrit. Če je začul le najmanjši šum, se je potuhnil in čepel pri miru, dokler ni bil prepričan, da gre lahko brez skrbi dalje. Tako je prišel le počasi do gozda, kamor je bil namenjen.

Z vaškega zvonika je odbila polnoč prav takrat, ko je zagledal nedaleč od sebe konec rova.

Rov je bil zamašen in zasut. Grmovje ga je obraščalo tako gosto, da ni bilo mogoče priti do njega brez sekire. Misli si je:

«Tu jih ni, ker potrebujejo skrivališče. To bo najbrž še malo više. Tam mora biti vhod ...»

Šel je v smeri, kjer se je moral nadaljevati podzemeljski hodnik, in prišel na kraj, kjer je bil vstop prost. Lijaku podobno odprtino je že od prej poznal in vedel je, da je tu tudi vhod v rov. Ni bilo kraja, ki bi bil za skrivališče pripravnejši! Človeška roka skoraj ne bi mogla ustvariti tako skritega in varnega zavetišča.

Skril se je med grmovjem ob robu lijaka. Prišel je o pravem času. Komaj je dobro legel, že se je pokazala v mesečini velika senca, ki si je skrivala obraz s črno krinko. Neznanec je oprežno pregledoval vso okolico, potem pa je skočil v globino, v temo, ki jo je delala senca drevesa. Kmalu za njim je prišel še drugi, tretji ... Preden je ura odbila eno, jih je bil naštel dvajset.

Potem je vladala nekaj časa popolna tišina. Nato pa se je začelo v globini spet nekaj gibati; drug za drugim so prihajali možje iz teme. Prvi je bil njih voditelj, ki je bil prazen. Oprezno je pogledal okoli sebe in komaj slišno zažvižgal. Vsi, ki so prišli za njim, so bili obloženi z velikimi tovari. Opirali so se na debele palice. Za pasom so imeli dolge nože, čez ramo pa puške. Samo za trenutek jih je videl v soju luči, ki se je

pokazala iz globine, potem pa se je spet stemnilo. Izgubili so se v noč.

Ko so njih koraki zamrli, je Rajko vstal in odhitel domov.

Tretje poglavje.

Ples.

Teden dni je minulo. Vse na vasi se je izpremenilo. Vest o oslepljenju Potočnika in o umoru njegovega sina je prišla do oblasti, ki so uvidele, da bo treba zločincem naposled vendarle stopiti na prste. Spoznala so tudi, da na dosedanja način ne bodo mogli tihotapev ukrotiti. Zato so sklenila poslati v gorovje oddelke vojaštva, ki naj bi s pomočjo gozdarjev in graničarjev dobili Črnega moža v pest, živega ali pa mrtvega. Na njegovo glavo so razpisala tudi visoko nagrado.

Rajko je šel na vse zgodaj spet v gozd, da bi lijak pri dnevu natanko preiskal. Toda o skritem vходу ni bilo niti sledu. Odondod je krenil h gozdarju.

«Ali veš, da dobimo obisk?» mu je dejal gozdar, ko sta se že nekaj časa pogovarjala.

«Kakšen obisk?»

«Dekleta ga bodo še prav posebno vesela. Vojaki pridejo!»

«Tako? Zakaj pa?»

«Zaradi Črnega moža. Že včeraj sem prejel uradno obvestitev. Bil sem pri okrožnem glavarju, ki tudi že vse ve. Dobil je navodila, kako naj

.. ampak
poprej za
namakanje:
Ženska
hvala!

SCHICHTOVO
TERPENTINOVNO MILO

STJ 3-35

PRILJUBLJENI JUGOSLOVANSKI IZDELEK!

Cesta Trbija—Savodenj—državna meja je uvrščena v carinsko cesto prvega reda in je prav dobro popravljena. Zato lahko izletniki z avtomobili pohite v ta prijeten obmejni kraj. Na Savodnju sta dve snažni in prijetni gostilni. Tu stoji tudi Sokolski dom. Kdor bo prišel semkaj enkrat, bo prišel še drugič!

TACEN POD ŠMARNO GORO. Velika gasilska slavnost ob blagoslovitvi nove brizgalne v nedeljo 9. t. m. je lepo potekla. Na večer poprej se je zbralo pred vilo kumice gospe Vide Novakove številno občinstvo s pevskim društvom «Zarj», tamburaši in gasilci, v katerih imenu je izpregovoril načelnik društva g. Cedilnik. Podpredsednik senata g. dr. Fran Novak je v nagovoru pozival navzočne, da varujmo svoje domove, pesmi, zemljo in narodno in državno edinstvo. V nedeljo popoldne po blagoslovitvi, ki jo je opravil domači g. župnik, je pripela kumica gospa Vida Novakova z nagovorom trobojnico na brizgalno, sreski načelnik g. dr. Znidarič pa je v zastopstvu g. bana poudarjal pomen slavnosti in čestital društvu k novi pridobitvi. V lepem sprevedu je bilo tudi izredno veliko število narodnih noš. Prireditev na vrtu g. Koširja so poleg navedenih počastili z navzočnostjo z Bleda došla dvorna dama ga. Eleonora Šverljugova, minister na razpoloženju in senator g. dr. Stanko Šverljuga, starosta gasilske zveze g. Josip Turk, načelniki bližnjih gasilskih žup in župani okoliških občin. Vsa prireditev je imela po svoji obliki in vsebini tudi značaj narodne in državne manifestacije.

GOSPODARSTVO

Tedenski tržni pregled

ŽIVINA. Na zadnjem ptujskem sejmu so bile za kilogram žive teže naslednje cene: kravam 2 do 4, telicam 2.50 do 4.50, volom 3 do 4.50, bikom 2.50 do 4 Din. Konji so bili po 500 do 3700 Din. Na svinjskem sejmu naslednjega dne so bile za kilogram žive teže cene po 6 do 9 Din.

Sejmi

17. julija: Zdenska vas, Oplotnica, Kranj, Muta, Dobje, Sv. Filip v Veračah;
18. julija: Zabukovje, Ptuj, Velenje;

razdeli vojake. V vsaki hiši jih bodo nekaj imeli. V našo vas jih pride dvajset, četovodja pa bo stanoval pri Poljancu.

«Pri Poljancu? Zakaj pa tam?»

«Ker bo tam najbolj na samem in ga ne bo mogel nihče neopaženo zasledovati. Sam je prosil, da bi ga dali tja. Morda se s Potočnikom pozna?»

«O, najbrž, je odvrnil Rajko, ki ga je stvar čedalje bolj zanimala. «Brez dvoma bodo poslali same take ljudi, ki so tu blizu doma, da bodo vsaj kraje poznali. Saj si lahko misliš, koliko jim bo s tem delo olajšano.»

«Če ni morda Grmov? Pismo je bilo podpisano, toda tistih čačk na koncu nisem znal prebrati.»

«Kdo pa je ta Grmov?»

«O, drugi sin Grmovega iz Zalesja. Časih je bil pretepač, da mu ni bilo enakega. Po vseh hribih so ga poznali. Naposled se je še z očetom sporekel in šel k vojakom kar sam od sebe. Za vojašino je bil pa dober. Zmeraj je bil dobre volje, sicer lahkomišeln, toda v službi ubogljiv in korenjak. Vsi vojaki se ga boje. Tako je prilezel tudi do službe četovodje.»

«Kaj pa častniki? Ali ga imajo radi?»

«Še precej. Vedo, da bi šel naravnost v pekel, če bi bilo treba, in to jim je všeč. Meni ni prav preveč k srcu prirasel, ker vem, kakšen je bil prej, vendar pa še nekako z njim izhajam. Seveda, saj moram! Služba je služba.»

«Ali se dobro poznata?»

19. julija: Ljubljana, Kropa;
20. julija: Bogojina, Koprivnik, Vitanje, Kandija, Loka pri Zusmu;
21. julija: Zigarški vrh;
22. julija: Sodražica, Jesenice, Slivnica, Strigova.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah (k spodnjim tečajem naj se prišteje še premija 28.50 %):

- 1 nizozemski goldinar za 23.10 do 23.22 Din;
1 nemško marko za 13.66 do 13.78 Din;
1 ameriški dolar za 40.08 do 40.36 Din;
100 francoskih frankov za 225.86 do 227 Din;
100 češkoslovaških kron za 170.04 do 171.20 Din;
100 italijanskih lir za 303.56 do 306 Din.

Avstrijski šiling se je prodajal v zasebnem kliringu po 8.80 Din. Vojna škoda se je trgovala po 200 Din, investicijsko posojilo pa po 46 do 47 Din. Dolar je znatno padel in se prodaja s premijo vred po 50.50 do 50.75 Din.

Kratke vesti

— **Posojilo za hmeljarje.** Pooblaščenica kmetijska banka, d. d. v Beogradu, je dovolila po prizadevanju gg. poslancev JRKD, zlasti pa ministra g. dr. Alberta Kramerja in poslanca g. Ivana Prekorška, za obdelovanje, sušenje in obiranje hmelja posojilo v znesku 500.000 Din proti jamstvu Savinjske posojilnice v Zalcu, osebnemu jamstvu članov uprave tega zavoda, Hmeljarne v Zalcu, Zveze slovenskih zadrug v Ljubljani in posojilomalcev.

— **Uvedba trošarine na žganje, ki ima preko 35 odstotkov alkohola.** Finančni minister je izdal ta-le odlok: Za žganje se morejo smatrati (v smislu trošarinskih predpisov) samo tisti destilati sadja, vina in grozdja, ki pri izdelavi ne vsebujejo več kakor 35 % alkohola. Na destilate z več kakor 35 % alkohola, se plača državna trošarina kakor na špirit. Na podlagi tega odloka bo vsakdo, kdor od 6. t. m. izdeluje žganje z večjo jakostjo kakor s 35 % alkohola, plačal nanj trošarino kakor na špirit. Direkcije bodo o tem takoj obvestile vse organe finančne kontrole na svojih področjih in jim naložile, da bodo pregledali vsak izdelek žganja in da se bodo ravnali po tem odloku glede pobiranja trošarine. Direkcije bodo morale paziti, da se bo ta odlok natančno izvajal.

«Tako, približno. Drugače je v mestu, velikokrat pa pride v Zalesje na dopust. Oče se je zdaj z njim spet sprijaznil. Kar ponosen je nanj. Ko je bil zadnjič tu, se je zagledal v Poljančev Marto. Hodil je okoli nje kakor mačka okoli vrele kaše. Ona pa ga še pogledala ni. Potem je moral iti. Zdaj bo gotovo spet izrabil priložnost...»

«No, Poljanec mu bo že pokazal, če se bo preveč okoli nje smolil!»

«Bog ve! Grmov dom, ki pojde na polovico med oba sinova, je vreden med brati najmanj šestdeset tisoč tolarjev. Poljancu bi se denar prav prilegel. Pa naj bo že kakorkoli. Mene nič ne briga. Najprej moramo dobiti Črnega moža in zanj so mreže že razpete. Tudi prepoved nošenja orožja je že v veljavi. Kogar srečamo v gozdu ali na trati z orožjem, čeprav samo z nožem, ga lahko pri priči primemo. Če bi se pa hotel upirati, smemo tudi nanj streljati.»

«Kako pa če grem skozi gozd in imam s seboj pištolo za obrambo? Saj me lahko kdo napade!»

«Potem moraš dobiti pač orožni list. Če ne maraš iti sam ponj, ti ga prinesem. Dotlej bom pa jaz zate jamčil.»

«Dobro, pa mi ga prinesi. Brez orožja ne pojdem več v gozd. Že zato ne, ker me Črni mož sovraži.»

* * *

Doma je mati pripravljala stanovanje za vojaštvo. Dodelili so ji dva moža, ki sta se drugi dan naselila v podstrešni izbi. Četovodja, ki je

Gorenji odlok je posebno važen za dravsko banovino, kajti pri nas se žge in prodaja po večini močnejše žganje (40 do 50 %). Posledica tega odloka pa bo, da bodo odslej žgali in prodajali predvsem lahko žganje (do 35 %), ki ostane prosto trošarine.

— **Na banovinski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu se prične novo šolsko leto v začetku novembra.** Šola ima dva oddelka: letno in zimsko šolo. Letna šola traja eno leto, zimska pa dve zimi po pet mesecev, in sicer se bo to zimo, ki pride, vršil prvi tečaj, drugo zimo pa drugi. Vsi učenci stanujejo v zavodu, kjer imajo vso oskrbo. Sprejemajo se pridni, dovolj nadarjeni sinovi kmečkih staršev, ki bodo ostali po končanem šolanju na kmetiji. Svoje ročno spisane prošnje za letno in zimsko šolo, kolkovane s 5 Din, je poslati ravnateljstvu banovinske kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu najpozneje do 15. septembra. Prošnji je priložiti: krstni list, domovnico, odpustnico, odnosno zadnje šolsko izpričevalo, izpričevalo o navedenosti za takega prosilca, ki ne stopi v zavod neposredno iz kake druge šole, izjavo staršev, odnosno varuha (kolek 2 Din), s katero se zavežejo plačati stroške šolanja, obvezno izjavo staršev ali varuha (kolek 2 Din), ki reflektirajo na banovinsko ali kako drugo štipendijo iz javnih sredstev, da bo njih sin ali varovanec ostal pozneje na domači kmetiji, v nasprotnem primeru pa da povrnejo zavodu sprejeto podporo iz javnih sredstev. Starost najmanj 16 let in najmanj z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Pri vstopu v šolo napravi učenec kratek sprejemni izpit iz slovenščine in računstva, katerega so oproščeni absolventi dveh ali več razredov meščanske šole ali kake nižje srednje šole. Hkratu se preišče njih zdravstveno stanje od zdravnika zavoda. Oskrbnina znaša do preklica mesečno od 25 do 300 Din po premoženjskih razmerah prosilca in se plačuje mesečno naprej. Prosilci za banovinsko znižano mesto morajo priložiti davčno ali občinsko potrdilo o velikosti posestva in višini letnih davkov z navedbo družinskih in gospodarskih razmer.

— **Hmeljski nasadi v Nemčiji ne kažejo dobro.** Po vesteh iz hallertauskega okoliša v Nemčiji tudi zadnje tedne zaradi neugodnega vremena ni prišlo do bistvenega izboljšanja nasadov. Dež in nočni hlad ovirata rast hmelja. Navzlic neugodnemu vremenu pa so zaenkrat nasadi zaradi pogostega škropljenja obvarovani pred hujšim nastopom peronospore. — Nemška vlada bo

bil res Grmov iz Zalesja, je dobil stanovanje pri Poljancu, druge pa so razdelili po raznih hišah. Vsakdo jih je dobil toliko, kolikor jih je mogel prenočevati.

Odtelej se je jelo na vasi vse izpreminjati. Kar novo življenje se je začelo. Grmov četovodja je hodil po vasi kakor petelin po gnoju in si vihal brke. Vedel se je kakor general. Drugi vojaki so se vrgli po njem, vaščani pa, ki so pričakovali, da jih bodo rešili tihotapske nadleže, so jih ponižno gledali in bili veseli, če so smeli z njimi v gostilni skupaj sedeti.

Reči pa moramo, da so vojaki svojo službo zelo vestno opravljali. Noč in dan so se vrstile straže ter nadzorovale mejo, da še miš ne bi mogla priti čez njo. Vendar pa Črnega moža ni bilo mogoče zaslediti. Potuhnil se je in čakal, da pridejo zanj boljši časi.

Tako je prišla spet nedelja in po maši so si imeli vaščani dvakrat toliko povedati kakor druge dni. Rajko jim ni bil več novinec. Lahko je šel na bratov grob, ne da bi ga bili vsi zijali. Tudi tisto, kar je slutil in upal, se je uresničilo: Marta je sedela na klopici kakor preteklo nedeljo. Saj je že več dni ni videl, čeprav jo je povsod iskal. Ko jo je zagledal, so se mu zaiskrile oči. Nikakor ni mogel prikriti veselja nad srečanjem z njo.

«Marta, kaj si ti tu? Pozdravljena!» ji je rekel.

«Pozdravljen, Rajko! Nisem mislila, da boš prišel najprej sem.» (Dalje prihodnjič.)

v prihodnjih dneh izdala okvirno uredbo o določanju obsega hmeljskih nasadov, ki je bila sestavljena v sporazumu s hmeljarji, pivovarjami in hmeljskimi trgovci. — Povpraševanje po hmelju za izvoz se je že v začetku junija ustavilo, kar pa je delno pripisati okolnosti, da je le še malo blaga na razpolago. Kupčija v splošnem miruje. Najboljši hallertauski hmelj stane še vedno 280 do 290 mark za 50 kilogramov (98 do 102 Din za kilogram), gorski hmelj pa 240 do 260 mark (84 do 91 Din). Bodoči razvoj cen je docela nejasen in je pričakovati novo okrepitev, če se vreme ne bo izboljšalo. Ze danes je gotovo, da s polno letino ni več računati.

— Cene zlata so popustile. Kakor poroča zagrebški »Jutarnji list«, so cene zlata v Zagrebu v zadnjem času popustile. Zlato za zobne tehnike se je v zadnjih dveh mesecih pocenilo od 52 na 48 Din za gram (22 karatov). Staro 22karatno zlato kupujejo zlatarji po 39 Din za gram. Tudi trgovina z zlatniki je popustila in se plačujejo zlatniki na podlagi cene 56 do 57 Din za gram čistega zlata. Domača potreba po zlato za obrt se krije iz zaloga, ki se nabijajo med narodom, nekaj zlata pa prihaja v promet tudi od bakrenih rudnikov v Boru in Zaječarju (ti pridobivajo male količine zlata kot postranski proizvod) in od izpiralcev zlata v dolini Timoka.

DOMAČE NOVOSTI

* **Beograjski tabor JRKD odgojen.** Osrednji odbor JRKD za Beograd je na zadnji seji sklenil predlagati predsedništvu stranke, naj se veliki manifestacijski shod, ki je sklican za 23. t. m. v Beogradu, odgodi. K svojemu predlogu se je osrednji odbor odločil zaradi zakasnitve letošnje žetve, zaradi česar bo naš kmetovalec prav v drugi polovici julija zelo privezan na kmetijska dela. Razen tega bodo takrat tudi občinske volitve v dveh banovinah. Osrednji odbor je obenem sklenil, naj se čimprej vrši shod za mesto Beograd, veliki vsedržavni shod pa naj bo kasneje. Predsedništvo JRKD je na svoji današnji seji sprejelo predlog osrednjega odbora za mesto Beograd in sklenilo, da se odgodi manifestacijski shod, sklican za 23. t. m. Svoj prihod na ta vsedržavni shod v Beogradu je doslej prijavilo 340.000 članov stranke. Odgoditev vsedržavnega shoda ni v nobeni zvezi s sklicanjem strankinega

kongresa, ki bo 20. in 21. t. m. v Beogradu.

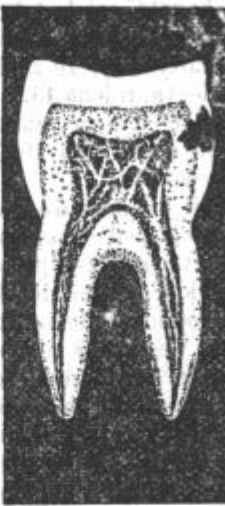
* **Predsedništvo JRKD v Beogradu je več dni zasedalo** pod predsedstvom Nikole Uzunovića. Nekoliko sej je bilo posvečenih čisto tehničnim vprašanjem in so bili v tem pogledu sprejeti sklepi dostavljeni strankinim organizacijam v obliki okrožnic. Zadnje dni se je predsedništvo bavilo z izdelavo novega programa in novih pravil. Poročilo o tem bo predloženo strankinemu kongresu, ki se bo sestel v Beogradu 20. in 21. julija. Da bi se vse delo izvršilo čim uspešneje, so bili določeni posebni odseki, ki naj obdelajo posamezne programske zadeve in predložijo poročila predsedništvu. Predsedništvo stranke je razpravljalo tudi o raznih vprašanjih, ki so jih sprožile podrejene strankine organizacije in med katerimi jih je mnogo večjega pomena. Tako je banovinska organizacija JRKD za savsko banovino na seji 30. junija sklenila, da bo predlagala glavnemu odboru, naj dobi stranka novo ime, in sicer Jugoslovenska narodna kmečka stranka. Tudi klub senatorjev in narodnih poslancev za savsko banovino je na seji 1. t. m. po poročilu »Glasnika JRKD« razpravljalo o tem sklepu banovinske organizacije in odobril predlog, da se predlaga na kongresu novo ime Jugoslovenska narodna kmečka stranka. Obenem je sklenil, da bodo zastopniki savske banovine v glavnem odboru in na kongresu zastopali stališče organizacije JRKD za savsko banovino.

* **Sokol ni maščevalen.** Subotički škof Budanović je bil nedavno obsojen na deset dni zapora in na 4800 Din denarne kazni zaradi znanega pastirskega lista proti Sokolstvu. Sokol kraljevine Jugoslavije je sedaj na odločilnem mestu predlagal, naj se obsodba ne izvrši, češ, da mu je bilo že z izrekom sodbe podeljeno popolno zadoščenje.

* **Dravska banovina oproščena kuluka za banovinske in dovozne ceste.** Na osnovi zakona o nedržavnih cestah je ministarstvo za gradbe oprostito dravsko banovino rabe ljudskega dela za banovinske in dovozne ceste v proračunskem letu 1933./1934. Obveznost ljudskega dela in odkupnine za občinske ceste v smislu razglasa banške uprave z dne 7. januarja pa ostane neizpremenjena.

* **Obisk rojakov iz tujine.** Naši izseljenci v Holandiji in Belgiji so prišli kakor vsako leto tudi letos na izlet v domovino. Pod vodstvom izseljenskega duhovnika Draga Oberžana in izseljenskega učitelja Svatopluka Stovička se jih je zbralo

Zgubljen

je ta zob, če ga takoj ne zalijemo. Ostanek jedi se je zajedel med zobe, ustvarja se mlečna kislina in razkraja zobno sklenino. Posledica tega je majhna luknjica. Dnevna nega s Chlorodont zobno pasto štiti zobe pred prezgodnjim razpadanjem, ohranja jih zdrave in dela sjajne bele. Tuba Din. 8.—, velika uba Din. 13.—.

okrog sto 6. t. m. zvečer na kolodvoru v Aachenu in so dospeli 7. t. m. zvečer na Lesce, odkoder so se napotili k Mariji Pomočnici na Brezje. Drugega dne so dospeli z vlakom v Ljubljano. V domovini nameravajo ostati do 25. t. m.

* **Največja tkaninska tovarna v državi.** Marijeborska tkaninska tovarna Hutter in drug gradil novo predilnico, ki bo zaposlila okoli 800 delavcev. Poslopje nove predilnice je že sezidano in se izvršujejo v njem instalacije novih strojev.

* **Čebelarjem prevaževalcem.** Zaradi vedno bolj napredujočega prevaževanja čebel v razne paše nastajajo med domačimi čebelarji in prevaževalci prepiri, ki vodijo včasih do neljubih posledic. Da se temu odpomore, sklicuje Čebelarstvo za Slovenijo v Ljubljani sestanelek na dan 17. t. m. ob 19. v kletno dvorano Mikličevega hotela (nasproti glavnega kolodvora) v Ljubljani. Društvo hoče združiti prevaževalce v zadrugi, ki naj bi ne le uredila prevoz, temveč tudi sicer mnogo pomagala malim čebelarjem, ki zdaj prevažajo čebele s prevelikimi stroški. Pridejo naj na sestanek vsi, ki se za to zanimajo, tudi nečlani, in sicer iz mesta in z dežele.

* **Najstarejša v Jugoslaviji.** V sremski vasi Dobanovcih nedaleč od Zemuna govore ljudje, zadnji čas samo o stari Dragi Tatičevi, ki šteje

Soteščan:

Tajnosti gorske vasice

Povest iz prošlega stoletja.

Dospela sta v votlino. Spremljevalec je prižgal smoleno baklo. Odprl se je širok obokan prostor, po katerem je tohnelo po plesnobi. Miza iz debelega kamna je stala na sredi, okrog nje pa dolgi leseni stoli.

Jože bi si bil rad ogledal vso votlino, toda spremljevalec mu je že poiskal varno skrivališče. Pokazal mu je duplino, iz katere se je izluščila debela skala. Skril ga je vanjo tako, da ga od daleč ni bilo mogoče zapaziti.

«Fant, zdaj pa tiho in mirno!» mu je resno naročil. «Sam boš kriv, ako napraviš, kakšno nerodnost. Naši ljudje ne poznajo nobene šale.»

Potem je ugasnil baklo in sedel na kamen ob izhodu.

Skozi rov je kmalu nato posijala močna svetloba. Čuli so se različni glasovi. V votlini se je pojavilo več možakov; tisti, ki je stopal naprej, jim je svetil z baklo. Čotar se jim je molče pridružil.

V steni je bila luknja, kamor so vtaknili baklo. Potem so posedli okrog mize vsak na svoje mesto. Pred vhodom so postavili stražo.

Jože je videl iz skrivališča prav na mizo. Poznal je domala vso družbo, zbrano pri tajnem delu. Bili so možje iz Bukovja; Potokarjev Lojze je ostal na straži. Tisti, ki je položil na mizo za-

vitek, je bil poštar z Rovišja. Neznani mu je bil le možakar, ki je vzel izpod mize zaboj, zavil v debelo vrečo. Ta mož je bil čedno oblečen. Nosil je celo rokavice; glavo mu je pokrivala lepo izdelana kučma.

Neznane je postavil zaboj na sredo mize ter poiskal kratko okrivljeno železo s svetlim ročajem. Kljuko je nataknil na vijak ob strani zaboja. Čim je pritisnil na gumb, se je dvignil pokrov, pod katerim se je belila marmornata plošča s črnim valjarjem.

Papir v zavitku je bil nastrižen na drobne liste. Neznane jih je vložil v poseben del zaboja. Ploščo je namazal z neko barveno tekočino. Nato je zaprl pokrov in zasukal ročaj trikrat okrog vijaka.

Čim se je ročaj zavrtil tretjič, je padel na mizo listič, kakor bi ga bil pihnil iz zaboja. Bil je zeleno pobarvan. Tujec ga je pogledal proti luči ter se zadovoljno obliznil.

«Ali bo dober?» ga je vprašal Vintar, ki je bil takrat poštar na Rovišju.

Škorec, tako so rekli neznancu, mu je prikimal in položil bankovec predenj na mizo.

«Oho!» se je začudil poštar. «Ali smo tako napredovali?»

«Nocoj bomo mahnil po stotakih», se je pobahal Škorec. «Kdo bi se mučil za petake.»

Vsi so mu navdušeno pritrdili.

Gospod Škorec je gonil stroj vedno enakomerno. Stotaki so porivali drug drugega iz zaboja.

Možje so se sklanjali čez mizo in radovedno stikali glave.

Z bankovci je bilo treba ravnati zelo previdno, zakaj bili so še mokri. Šimenc jih je zlagal na desko, da se osuše, a Babnik mu je gledal na prste.

Med delom niso mnogo govorili. Škorec je bil zamaknjen v stroj in drugi se ga niso upali motiti. Čotar je utrinjal baklo; ko je dogorela, jo je zamenjal.

Škorcu je zastajala roka, moral si je odpočiti. Kratek oddih so porabili za razgovor. Kovali so načrte, kako bodo zamenjali toliko denarja.

Prekanjeni Škorec je povzel besedo. Babnika je poučil, kam naj gre na kupčijo in kako naj se obnaša. Kar bo nakupil, naj plača s ponarejenim denarjem. Plačuje naj po ceni, kakršno bodo zahtevali. Ogiblje pa naj se večjih krajev in ljudij, ki so vajeni denarja.

«Zivine bom nakupil.» — Babnik, dober mešetar, je imel veselje do kupčije.

Gorjanc se mu je ponudil za gonjača. Kar bosta nakupila, bosta tudi sproti prodala. Tako bosta prišla neopaženo do pravega denarja, katerega bosta razdelila.

To pa Babniku ni bilo po polji. «Ali naj za služil hlapec toliko, kolikor gospodar?» Ne, tega ni mogel razumeti.

Gorjanc pa se je usajal: «Kdo je gospodar? Kdo je hlapec? Tukaj smo vsi enaki, bodi bajtar, bodi posestnik. Med nami ni razlika.»

112 let. Rodila se je leta 1821., poročila pa v vi-harnem letu 1848. Ko je nedavno poročila svojo pravnikinjo, je dala poklicati k sebi kapelnika vaške godbe in se je pogodila z njim, da ji bo, kadar bo umrla, ves dan igrala godba. Vaščani so poprej smatrali staro za zelo siromašno, zdaj se je pa izkazalo, da je zelo bogata, saj je takoj izplačala kapelniku lepo vsoto. Iz Zemuna je pripeljala krasen spomenik, na katerem je že zapisano: «Tukaj počiva Draga Tatičeva, rojena 1821.» Manjka na spomeniku samo še letnica smrti. Prepričana je, da bo živela še preko leta 1940. Starka je izredno krepka za svoja leta.

* **Po dolgih letih se je vrnil kot bogatin.** Na svoj dom v vas Gaberje, ki stoji pod vzhodnim naših Gorjancev, se je pred dnevi vrnil z Aljaske neki Avguštin Kastelic, ki je kot 16letni deček pred svetovno vojno zapustil rodno grudo in izginil, ne da bi kdo vedel kam. Ves ta čas ni nobeden njegovih sorodnikov vedel zanj. Imeli so ga za mrtvega, ker so mislili, da se mu je kje v Gorjancih ali kje drugje pripetila nesreča. Zdaj po toliko letih se je v vasi pojavil z veliko prtljago kot zrel mož uglajenega vedenja in kot bogatin. Bogastvo si je pridobil v zlatih rudnikih Aljaske. Prvi njegov dar je bil, da je kupil sestri lepo posestvo.

* **Medved na Menini planini.** Že pred štirimi leti se je govorilo, da gospodari na Menini medved. Posestniku Razpotniku je tedaj zmanjkalo mnogo ovce, bosanski oglarji, ki so žgali oglje na Menini, pa so izrabili govorico o medvedu v svojo korist ter ukradli ovce. Krvave ostanke so puščali na travnikih, v blato pa so vtiskavali sledove medvedovih šap. Ko so jim prišli na sled, so bili vsi prepričani, da ni medveda v Kamniških planinah. V jeseni leta 1930. pa so na Menini ustrelili ogromnega kosmatinca, ki je tehtal okrog 250 kg. Pozneje se je še večkrat poročalo o srečanju z medvedom na poti iz Gornjega grada preko Menine v Tuhinjsko dolino. Te dni je posestnik Razpotnik spet javil sreskemu načelstvu, da mu je medved raztrgal štiri ovce. Posestnik ima precejšnjo škodo in zahteva od lovskih zakupnikov odškodnino. Tudi drugi lastniki pašnikov na Menini zahtevajo, naj lovci čimprej ugonobe škodljivo zver.

* **Pri kopanju je utonil.** Kakor poročajo iz Karlovca, je najemnik kolodvorske restavracije v Karlovcu Nikola Režen, po rodu iz Tržišča pri Krškem, pri kopanju v Korani utonil, ker ga je v vodi zadela srčna kap.

* **Nesreča pri nabiranju lipovega cvetja.** Nedavno je desetletni sin kurjača Avgust Fonda na Polzeli nabiral lipovo cvetje. Nenadno mu je spodrsnilo in je padel tako nesrečno z drevesa, da si je zlomil obe roki. Ponesrečenega dečka so prepeljali v celjsko bolnišnico.

* **Najstarejša Skalčanka je umrla.** Te dni so pokopali Terezijo Blekačevo, 92letno Koševo mamo, ki je bila najstarejša ženska v Škalah. Bila je prav do zadnjega vedrega duha in je imela izvrsten spomin. Blag ji spomin!

* **Smrtna nesreča.** Od Maie Nedelje nam pišejo: Te dni je zasulo pri izkopavanju peska posestnika g. Zajdelo iz Moravcev. Izkopali so mrtvega. Bodi mu blag spomin!

* **Strela ubija.** Te dni je bila nevihta okrog Mokronoga. Arkova mati v Martinji vasi se je čudila, ker ni prišla domov 36letna hči Marija. Po dežju jo je šla mati iskat na njivo in je našla v krompirju samo motiko. Nekaj korakov v stran je pa ležala mrtva hči Marija pod majhno smreko. Marija je šla tja vedrit, pa jo je strela ubila.

* **V Savi je utonil.** V nedeljo po kosilu sta odšla v vodo 23letni krojaški pomočnik Bernard Povirk in njegov mojster Ivan Tomažič, ki ima svojo hišo v Kresnicah prav blizu Save. Nekaj časa sta se hladila, nato pa je Povirk, ki je bil drugače dober plavač, skočil v Savo in začel plavati. Mojster ga je opazoval. Ko je videl, da se bliža globokemu vrtincu, mu je zavpil: «Bernard! Vrtinec je nevaren!» Komaj je to izrekel, je Bernarda vrtinec že pogoltnil. Nesrečnik se ni več pojavil na površju. G. Tomažič je klical na pomoč. Čolnarji so prihiteli in začeli iskati utopljenca. Čez pol ure so ga našli pri Šloserju v Ribčah. Utopljenec je bil marljiv pomočnik.

* **Smrt hlapca pod avtomobilom.** V soboto se je peljal s svojim tovornim avtomobilom ob banovinski cesti iz St. Ilja domov v Selnico ob Muri posestnik Alojzij Gornik. Ko je bil že blizu doma, je nenadno stopil iz teme pred vozilo hlapec Alojzij Plemenitaš iz Selnice in hotel v zadnjem hipu prekoračiti cesto. Gornik je sicer izkušal vozilo naglo ustaviti, toda bilo je že prepozno. Avtomobil je podrl hlapca na tla tako nesrečno, da je kmalu izdihnil.

* **Skok z dravskega mostu.** Nedavno se je odigral ob dravskem mostu v Mariboru razburljiv prizor. Nenadno se je vzpela na mostno ograjo 25letna talka v Thomovi tovarni, Zora Stojkovičeva, in se vrgla v Dravo. Dekle je za nekaj trenutkov izginilo pod gladino, nato pa se je

spet pokazalo na površju. K sreči je lovil tedaj v svojem čolnu sedeč ribe mariborski trgovec g. Franc Dobrajc, ki je odveslal nemudoma k mladi obupanki in jo s pomočjo drugih ljudi spravil iz vode. Dekle je bilo takoj prepeljano z reševalnim avtomobilom v bolnišnico, kjer si je kmalu opomogla. O vzroku obupnega dejanja neče podati Stojkovičeva nobene točne izjave.

* **Strašna smrt za steklino** je zadela posestnika Franca Dobravca v Vetrniku. Pred meseci ga je nezatno ugriznil pes, za kar pa se Dobravec ni zmenil. Pred nekaj dnevi so se zdaj nenadno pojavili znaki stekline. Zdravniška pomoč je bila zaman in Dobravec je po strašnih mukah umrl.

* **Otroci so zakrivali požar.** Predzadnji ponedeljek je nastal požar pri posestniku Jožetu Vintarju v Zasapu. Ogenj je docela uničil hlev, skedenj in šupo. Kako je ogenj nastal, se je izvedelo takoj. Pri sosedu so bili zaposleni zidarski delavci, od katerih sta dva naprosila Vintarjevo sedemletno rejenko Marijo Dvornikovo, naj jima prinese od doma žerjavice, da bi zažgala cigareti. Deklica je res odhitela domov in v odsotnosti domačih vzela košček žerjavice in ga na trski ponesla delavcema. Takoj nato se je z ogorkom vrnila nazaj, toda ne v hišo, marveč k skednju, kjer sta se igrali njeni prijateljski. Otroška nepredvidnost je zakrivila, da se je kmalu vnel kup slame, ognjeni jeziki pa so nato hitro objeli skedenj, hlev in šupo ter jih upelili.

* **Krava je povrgla trojke.** Viničarju Janezu Bokaliču v Janeževcih pri Sv. Urbanu je povrgla edina krava, ki jo ima, tri dobro razvite zdrave bikee. Tudi krava je zdrava, samo premalo mleka ima za vse tri. Zaradi tega so morali pritegniti sosedovo kravo, da pomaga dojiti teleta.

* **Samomor mladenke.** V nedeljo je bila na Posavju med manjšo skupino kopalcev tudi 22letna kuharica Karolina Rovtarjeva, uslužbena pri neki družini v Levstikovi ulici v Ljubljani. Dekle se ni udeleževalo veselega rajanja. Ko je šla z znanko v vodo, ji je mimogrede omenila, da bi ostala najrajši notri. Znanka ni polagala na nje besede posebne važnosti. Nesrečni mladenki pa so v resnici rojile po glavi črne misli. Družba je odšla na večer mirno proti domu. Obupana Karolina Rovtarjeva si je pripravila sredi svoje sobe manjšo posodo, nasu'a vanjo oglja in ga zažgala. Vrata je trdno zaklenila in zaprla tudi okno. Nato se je vlegla in čakala, da jo zaduši ogljikov okis. Strupeni plin je res storil svoje.

«Tiho!» je zapovedal Škorec. «Vsak bo dobil svoj delež.»

Soseda sta utihnili kakor na povelje.

«Kam naj grem pa jaz?» Tudi ponosni Šimenc je hotel imeti potrebna navodila.

Škorec ga je poslal po vino na Dolenjsko. Usmeril ga je v hribe, kjer so ljudje manj poučeni. Nove bankovce bodo sprejemali z veseljem ter jih hranili v mašnih knjigah.

«Čemu mi bo vino?» je mrmral ošabnik, nezadovoljen z njegovimi načrti.

«Zaradi denarja, do katerega pa lahko poiščete drugačno pot, če se vam zdi bolj pripravna.»

Ker ni mogel Šimenc najti nobene pametne misli, zato je previdno molčal.

Na vrsto je prišel Rjave, ki je bil med vsemi najbolj preprost in dolgočasen. Mož ni bil vaje mnogo govoriti. Pa še tisto, kar je povedal, ni imelo pravega pomena.

«Ti boš kupoval perutnino», mu je naročil Škorec. «Putke, piške in petelinčke...»

«Aaa!» je leno zategnil dedec.

«Branjevca boš igral. Tako boš lahko precej zamenjal.»

«Pojde pa Marta», je ponudil svojo ženo.

Vsi so bili zadovoljni. Marta je bolj zgovorna kakor pa njen 'leseni Jaka'. Babše se urno zasuče ter ne pride zlepa v zadrego. In jeziček ima namazan, da jo nihče ne užene.

Čas oddiha jim je hitro potekel. Škorec je zopet napolnil stroj s praznim papirjem in zavrtel

sukalo. Bankovci so leteli na mizo, da so jih komaj sproti odlagali na desko

Ko so se nekoliko osušili, so jih zložili v košaro, ki so jo napolnili do vrha. Babnik jih je skrbno preštel, Šimenc pa zapisal s kredo na desko, koliko so jih naredili.

«Znate pa, znate!» so hvalili spretnega ponarejevalca. «Kaj takega nismo pričakovali!»

Škorec se ni branil pohvale. Dejal je z zavestjo: «Glejte, da jih boste še vi tako hitro zamenjavali...»

«Takrat bomo obračunali», so mu obetali drug za drugim. «Petak od stotaka — kakor smo se dogovorili.»

«Manj tudi ne vzamem. Zastonj se ne bom trudil in podajal v nevarnost...»

«Prav imate», mu je pritrdil roviški poštar. «Nimam prijatelja, da bi šel v luknjo zaradi nje...»

Bukovčani so bili užaljeni. Šimenc je porasel: «Ali menite, da bomo koga izdali?»

Škorec jih je postrašil: «Gorje tistemu, kdor bi bil tako nesrečen! Rajši naj prej prostovoljno izgine v krtovo deželo.»

«Saj nismo babe!» Može so vstajali drug za drugim in prisegali svečano: «Med nami ni izdajalca!»

«Mi smo kakor veriga», se je ponašal Šimenc. «In trdi kakor hrastova grča.»

«Pa vendar!» Babnik se je začel čehljati: «Zamenjani denar bo krožil po svetu... Oblastva ga bodo sčasoma spoznala...»

«Vedela pa ne bodo, odkod izvira...» je pobijal Škorec. «Zato je treba najbolj paziti, da ne bodo nikogar zalotili pri menjavi. Pojdite na sejm ali kamorkoli že hočete, toda povsod se skrivajte pod izmišljenim imenom.»

«A če bi vzle temu kazala sled le v Bukovje...» je premišljal skrbni Babnik.

«Tajite, tudi ako vas vlečejo na vešala... Ne verjemite morebitnim vabljenim besedam... Tudi grožnje vas ne smejo oplašiti...»

«Gorje onemu, ki bi se izpozabil!» je grozil poštar Vintar. «Takega sme vsakdo izmed nas na mestu ustreliti.»

Može so pristali složno na ta dogovor. Edino Čotar se je nekoliko obiral.

«No, ali ti ni prav?» ga je predrl Škorec s srditim pogledom.

«Kaj bi pa vi storili, če bi vas prijeli?» ga je vprašal Čotar.

«Živega me ne dobijo v roko», mu je odvrnil. Vzel je iz žepa škatlico, na kateri je bila naslikana mrtvaška glava.

«Strup, strup!» so se splašili. Čotar se je plaho odmikal.

«Pomoč v skrajni sili... Samo noževo konico tega praška, pa porečejo: 'Škorec ne bo nikdar več delal denarja...»

Šimenc se je pošalil: «Škoda vas bo, kadar se bo to zgodilo...»

Drugega jutra so našli domači ubogo Karolino mrtvo. Komisija ni našla pri dekletu nikakega pisma, ki bi moglo pojasniti, kaj je bil povod njenega obupnega dejanja. Nesrečna Karolina Rovtarjeva, ki je bila izredno lepo dekle, je bila doma iz Planinske vasi v okolici Šmarja pri Jelšah.

* **Sin je ubil očeta.** Te dni se je na domu 67letnega Janeza Gramca na Malencah odigrala družinska žaloigra, ki je globoko pretresla vse kmečke domove. Med posestnikom Janezom Gramcem in njegovim 27letnim sinom Janezom je že več let trajalo sovraštvo zaradi sinove izvoljenke. Sin si je izbral dekleta, ki očetu ni bilo po volji in s katerim oče sinu ni dopustil ženitve. Vendar doslej med njima ni prišlo do usodnih preprirov, ki bi vodili do nepremišljenih dejanj. Usodnega dne zvečer je nastal prepri med očetom in materjo. Vanj se je vmešal tudi sin Janez. Med preprirom pa je oče nenadno navalil na sina s kuhinjskim nožem in sta se nekaj časa ruvala v sobi. V razburjenju je pobral sin nato motiko in udaril očeta s tako silo po glavi, da mu je prebil lobanjo, kar je imelo za posledico takojšnjo smrt. Janez Gramc mlajši je bil takoj prijet in preveden v zapore kranjskega okrajnega sodišča.

* **Žaloigra lepega dekleta.** Nekaj poštena družina v Ljubljani ima 18letno hčerko Roziko, ki je izredno lepo dekle. Rozika pa je zadnje čase večkrat izginila za dalje časa od doma. Ze spomladi jo je zmanjkalo za mesec dni, 26. junija pa je zopet izginila neznanu kam. Mati jo je iskala po vsem mestu, obšla je razne gostilne, hčerke pa ni mogla najti. Ze je obupala, ko jo je v torek naposled srečala Pod trančo, ko je nesla košaro s krompirjem in zelenjavo. Povprašala jo je, kje se je toliko časa skrivala in hči ji je povedala, da je za pomožno natakario v neki gostilni v mestu. Mati ni hotela verjeti, ker je bila tudi v dotični gostilni povpraševala za hčerko, a so ji rekli, da je ni tam. Rozika je naposled vse po pravici povedala. Dotična gostilničarka jo je nagovarjala, naj priseda h gostom, se z njimi zabava in tako naprej. Grozila ji je, da jo bo spodila, če je ne bo ubogala. Nesrečna mladenka se je res ravnala po njenih navodilih, je pa svojo lahkomišelnost drago plačala. Postala je spolno bolna. Nesrečna mati je spoznala, da ji je gostilničarka hčerko utajila. Obvestila je policijo, ki je brezsrčno gostilničarko prijela. Ta je pri zaslišanju očitke odločno zanikala. Izjavila je, da je mladenki rekla, naj priseda h gostom, k

nespodobnostim pa je ni nikdar nagovarjala. Tudi je zanikala, da bi bila Rozika pri njej v službi kot pomožna natakario, temveč da je hodila v gostilno le kot gost. Policija je gostilničarko pridržala v zaporu, nato pa jo je zaradi zvodništva izročila državnemu tožilstvu in poslala v sodne zapore.

* **Cigana kot konjska tatova.** V zapore litijskega sodišča so privedli orožniki dva cigana iz rodu Nikoličev, ki imata na vesti že večje število predrznih tatvin. V dolini Besnice sta nedavno ponoči stikala po kaščah, a kmetu Bučarju sta iz hleva povedla par konj, ju napregla v Bučarjev voz ter nanj naložila nakradeno blago. Po napornem zasledovanju so tatova zajeli in jima odvzeli tudi plen.

* **Mrtvega z razbito lobanjo so našli** nedavno v Podzemlju 22letnega kmečkega fanta Martina Jakliča iz Zemlja pri Podzemlju, ki je izgubil življenje pri pretepu.

* **Ponovno sojen in obsojen.** Pred novomeškim okrožnim sodiščem se je ponovno vršila kazenska razprava proti 24letnemu posestnikovemu sinu Janezu Gorjancu iz Dolnjega Suhadola. Fant je bil že lani 24. junija obsojen zaradi zločina hude telesne poškodbe, ki jo je prizadejal posestniku Jožefu Bobiču na Tolstem vrhu z nožem v prsi. Ze pri prvi razpravi ga je sodišče obsodilo na eno leto robije in na izgubo častnih pravic za dobo dveh let. Po preteku enega leta se je po ugoditvi obnove procesa, ki jo je dosegel Gorjančev zagovornik, odvetnik g. dr. Gros, vršila ponovna razprava, pri kateri je bil Gorjanec ponovno obsojen na isto kazen.

* **V prepriju ga je obstrelil z lovske puške.** Nedavno sta se sprla pred Grasellijevo hišo v St. Jakobu pri Kalobju 19letni dninar Josip Gabršek iz okolice St. Jurija ob južni železnici in trgovec Josip Graselli. V prepriju je Graselli pograbil lovske puške in dvakrat sprožil. Šibre so zadele Gabrška v obe nogi. Gabrška so prepeljali v celjsko bolnišnico.

* **Požigalčeva roka na de'u.** Komaj se je ljudstvo v Črešnjevcu oddahnilo od zadnjega požara, že je isto vas doletela nova požarna nesreča. Predzadnje nedeljo po sv. maši so pričeli ljudje klicati, da gori hiša posestnika Korena. Korena tedaj ni bilo doma, ker je sušil seno na svojem travniku. Ljudje so prihтели in pričeli reševati, kolikor se je pač dalo rešiti iz goreče hiše. Iz ogroženega hleva so rešili živino. Plameni pa so že objemali leseno hišo in hlev ter ogražali še

sosejna poslopja, ki so prav tako lesena in krita s slamo. Telefonično so bili poklicani gasilci iz Slovenske Bistrice, ki so takoj prihтели na pomoč, napeljali cevi iz bližnjega studenca ter naglo omejili požar. Posestniku Korenu so zgoreli hiša, gospodarsko poslopje, svinjaki, več starega in nekaj novega sena in vse gospodarsko orodje. Močno požgano je tudi sadno drevje. Samo zaslug slovenjbiških gasilcev je, da ni pogorel ves gorenji del vasi. Ljudstvo je prepričano, da je požar zanetil zloben požigalec.

* **Smrtna žrtvev pretepa.** Nedavno je bil na Pobrežju pri Mariboru med pretepom ustreljen v trebuh 27letni delavec Anton Butolen s Pobrežja. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je podlegel smrtnim poškodbam.

* **Cerkvena tatica v pasti.** Ze dalje časa se je v Ribnici opažalo, da s cerkvenimi nabiralniki ni vse v redu. Nikoli pa ni bil pobran ves denar, ampak je bilo vedno nekaj puščenega, da bi se tatvina ne mogla tako lahko opaziti. Kljub skrbni pažnji vendar ni bilo mogoče zalotiti tatu. V petek 30. junija pa je bil ukraden pri obhajilni mizi prt. Tedaj so začeli stražiti, tako da so se skriti stražniki vrstili uro za uro, ker se je tatvina vršila vedno le po dnevi. Družba stražnikov in stražnic se je zavzela, da ji mora priti tat v roke. V torek 4. t. m. je stražil akademik Matej Mohorič. Komaj je stražil četrto uro, že je prišla v cerkev gosposko oblečena ženska. Najprej je spustila v pušico Matere božje dar, potem pa se je skrbno ozirala po cerkvi. Brž je stopila k Sv. Antonu, odprla pušico in pobrala denar. Stražnik je s kora vse videl in je tko stopil dol. Ženska je še pobožno molila pred sv. Antonom, čigar pušico je v tem že zaklenila in tudi topot pustila v njej nekaj drobiža. V trenutku jo je pograbila stražnikova roka in jo povedla v župnišče, kjer je priznala, da je ukradla 32 Din. Na orožniški postaji so našli pri ženski mnogo ključev različne vrste, iz žice napravljen vitrih in iz bele kontenine narejen mošnjček, ki ga je spuščala v pušico in z njim vlekla novce ven. Zraven seveda tudi rožni venec, na katerega je v cerkvi pogosto molila. Ljudje so jo večkrat videli, da je hodila po trgu ali pa v cerkvi molila, zato nihče ni slutil, da je tatica. Doslej je priznala, da je kradla v župnijski cerkvi šestkrat. Ker je imela za Ribnico odbrana v žepu dva ključa, s katerima je odklepala pušice, je gotovo, da je ostale ključee rabila drugod. Preiskava bo gotovo dognala še druga dejanja zvite ptičke. Pravi, da je Ravn-

«Kdo je pripravljen iti za meno?» jih je preizkušal Škorec. «Temu priskrbim škatlico strupa...»

Nihče se ni oglasil.

«Bojazljivci! Prej ste se bahali, da se ne bojite svinčenih zrn... Kako prazne so bile vaše besede!»

Vsi so bili osramočeni, a Šimenc jih je izrezal: «Kdo bo zdaj mislil na smrt, ko imamo toliko denarja! Pričeli bomo šele udobno živeti.»

Sosedje so mu pritrjevali. «Kadar bomo zamenjali denar, tedaj bomo priredili domačo zabavo. Vina bomo imeli ko vode, zaklali bomo vola in napekli perutnine...»

«Prav imate!» se je strinjal poštar Vintar. «Bolje je živeti, kakor umreti.»

«Pa vas bomo tudi povabili», so mu obljubili. «In gospoda Škorca, kar se samo ob sebi razume...»

«Mene ne bo.» — Škorec je odklonil vabilo. «Treba je previdnosti in zatajevanja.»

Potem so se dogovorili, kdaj bodo odšli na kupčijo. Ne vsi skupaj, marveč posamezno — drug za drugim. Nihče ne sme povedati, kje je doma, in izdati pravega imena. Sklenili so hoditi po hribih in se ogibati doline. Škorec jim je priporočil, naj tudi večkrat menjajo obleko. Šimenc se je ponašal celó z umetno brado.

Po kratkem posvetovanju so pospravili orodje. Napočil je čas razhoda. Babnik jo zadel košaro,

Čotar pa izdrl baklo in svetil v rov za odhajalci. Zunaj je ugasnil luč in zaprl odprtino.

Ves otrpel od dolgega čepenja je prilezel Jože iz skrivališča. Okrog njega se je valila neprodorna tema. S trudom je našel rov in lezel počasi proti izhodu. Tam, kjer je bila prej odprtina, je otipal kamen.

«Le čakaj me, zlodej!» ga je ujezilo. «Nalašč me je zaprl. Ne bo se hvalil, kadar prideva skupaj...»

Z obema rokama se je oprl ob skalo, ki se je neznatno premaknila. Ko jo je spustil, je sedla nazaj na prejšnje mesto. Dvigniti je ni mogel zaradi tesnega prostora, ker se ni bilo moči vzrav-nati.

«Ali meniš, da si me res ujel v kletko? Motiš se, ako misliš, da bom tukaj prenočil!» — Z vso silo se je oprl z ramo ob skalo in jo privzdignil. Zunaj mu je nekdo pomagal.

«Čotar!» Skozi odprtino je zapazil senco.

«Ali si se bal, da te bom pustil v votlini?» Možak mu je podal roko ter ga potegnil iz rova.

«Prišli ste o pravem času. Ako bi bili zamudili le še nekaj hipov, bi se bili kesali...»

Čotar mu je pojasnil: «Zaradi drugih sem moral zapreti odprtino in oditi. V vasi sem se jim izgubil in krenil nazaj; mislili so, da sem jo mahnil proti domu.»

«Tedaj je v redu. Moško ste držali dano besedo...»

«Zaradi tebe sem se podal v nevarnost... Slišal si, kakšno obsodbo sem si nakopal.»

«Mislim, da me ni nihče zapazil. To bi bila polomija!»

«Ali boš molčal, Jože? Veš, da me imajo pravico ustreliti...»

«Oče, zaradi tega vam ne bo treba nikoli umreti...»

Čotar se je zopet oddahnil.

«Kaj pa Ančka?» mu je omenil med potjo Jože.

«Sporočil sem ji, da si jo pozdravil, a mi ni verjela...»

«Kaj pa je rekla?»

«Pravi, da jo imaš za norca...»

«Očka, tak pa nisem, da bi se norčeval iz poštenega dekleta...»

«Vem, da nisi; zato je najbolje, da jo o tem sam prepričaš...»

«Nocoj je prepozno...»

«A tudi nevarno, da bi kdo ne zasluhlil...»

Jože se je poslovil in naglo odšel. Pri Babniku se mu je umaknila senca. «Lojze vasuje!» Fanta sta zarsbeli dlani.

«Ali bi ga?» Jože se je hitro premislil; nekaj mu je reklo, naj premaga jezo.

Pri Babniku v kamri je gorela luč, kakor takrat, ko je oprezoval pri zastrtem oknu. Tukaj se se nadaljevale tajnosti gorske vasice.

(Dalje prihodnjik.)

harjeva Ivana, šivilja iz Ljubljane, Verovškova ulica št. 66, stara 41 let, doma iz Suhe pri Škofji Loki.

* **Alkohol je zakrivil smrt.** Predzadnjo nedeljo je imela Pušavka na Trški gori kosce. Zvečer, ko so pokosili, so pri njej večerjali in pili. Tja je prišel tudi neki Anton Žigon, doma iz Renč pri Gorici, star 35 let, ki je kot zidar zadnje čase bival v Novem mestu. Ko so pozno v noč odhajali domov, je šel Žigon v družbi dveh koscev, Dobleharja in Pangreta, iz Zdinje vasi po poti med vinogradi. Tam je prišlo do prerekanja, do pretepanja in naposled do smrti. Zjutraj je namreč neko dekle opazilo v bližini Klemenčičeve zidanice mrtvega človeka. Poklicala je ljudi, ki so takoj spoznali, da je to Žigon. Kako je prav za prav bilo, razen onih dveh nihče ne ve. Truplo ni bilo razmrcvarjeno in ne s kakim predmetom udarjeno. Raztelesenje je ugotovilo, da je Žigon umrl zaradi notranje izkrvavitve, ker mu je počila vranica. Ležal je pod kamenito škarpo. Ni izključeno, da je padel čez škarpo in da mu je pri tem počila vranica. Natančneje bo ugotovila to preiskava. Dobleharja in Pangreta so odvedli uklenjena v zapore v Novo mesto.

* **Slovenec žrtev zagrebškega sleparja.** Zagrebška policija je aretirala premetenega sleparja Dragotina Radovanovića, ki se je izdajal med drugim tudi za bančnega ravnatelja. Osleparil je mnoge lahkoverneže, med njimi tudi krojača Alojzija Mraka iz Kranjske gore. Mrak je imel v Kranjski gori gostilno, ki jo je pa moral pozneje zapreti. Odšel je v Zagreb, kjer ga je pa dobil v roke Radovanović. Natvezil mu je, da mu preskrbi dobro službo, toda zahteval je od njega 20.000 Din jamstva. Lahkoverni Mrak mu je jamstvo res dal, da bi dobil službo bančnega inkasanta. Kot pošteni Mrak niti pomislil, ni na to, da je postal žrtev navadnega pustolovca. Šele ko je nekega dne zvedel, da je njegov dozdnevni ravnatelj zaposlil kot inkasanta nekoga drugega in dobil od njega 12.000 Din jamstva, so se mu odprle oči. Toda bilo je že prepozno, kajti svojega denarja najbrž ne bo nikoli več videl.

* **Lastnega otroka je nevarno poškodoval.** Pred dnevi je prišel iz Zalovč vinjen domov v Gornje Toplice, občina Št. Peter, 25letni posestnik Janez Barbe. Ko je stopil mož v hišo, se je pričel takoj prepirati z ženo Frančiško, ki je pravkar dojila svoje nekaj mesecev staro dete, medtem ko je hčerka Terezija, ki šteje poldrugo leto, sedela poleg nje na stolu. Med prepriro je Barbe zgrabil Terezijo z obema rokama in jo vrgele z veliko silo v zid, kjer je nedolžna žrtev obležala brez glasu. Ko je žena Frančiška videla žrtev moževskega divjanja obležati nepremično na tleh, je odložila dojenčka, pograbila okrvavljeno Terezijo in zbežala z njo iz hiše k sosedu Ignacijju Brulcu, h kateremu so med tem časom prihiteli tudi ostali vaščani, ki so nezvestnega otroka močili, da je prišel zopet k zavesti, nato pa ga obvezali. Otrok je krvavel iz ust, nosu in ušes. Razen tega so vaščani ugotovili, da ima otrok zlomljeno tudi desno nogo. Orožnikom, ki so prihiteli na kraj dogodka, je Barbe izjavil, da je z otrokom le nesrečno padel. Po daljšem zaslišanju pa je naposled le priznal, da je otroka vrgele v zid. Kot vzrok sirovega početja je navedel dvom, da je nesrečna Terezija njegova hčerka. Nečloveškega očeta so hoteli vaščani sami soditi, kar so orožniki le s težavo preprečili. Mala Terezija, ki bo ostala za vse življenje pohabljen, se zdravi zdaj v novomeški bolnišnici.

* **Strašen primer podivjanosti.** Te dni so kopalji v vinogradu posestnika Janeza Ruparja pri Škocijanu. Bilo je okrog 20 kopačev in se je ves dan čulo iz vinograda veselo petje. Ti fantje pa so bili pametni in ni prišlo med njimi do sporov. Ko so se prijateljsko zvečer razhajali, je Janez Kocijan iz Zagrada pri Škocijanu, siromašen posestnik, ki mora skrbeti za številno rodbino in hodi zato pomagat premožnejšim posestnikom, najbrž v neki čudni slutnji zaprosil dva tovariša, da bi ga spremljala proti domu. Tovariša sta mu ustregla, na razpotju Klenovik-Zagrad pa so se ločili in je Kocijan sam nadaljeval pot proti Zagrađu. Ko sta se tovariša od razpotja oddaljila kakih 50 korakov, pa sta zaslišala za seboj lomastenje in udarce. Vrnila sta se nazaj in naletela ob cesti na nepremično ležečo postavo. Pri slabi svetlobi sta naposled le ugotovila, da je to njun tovariš Kocijan. Klicala sta ga, mož pa dolgo časa ni dal glasu od sebe. Naposled je pričel stokati, tovariša sta ga dvignila in vodila proti domu, kakor sta pač mogla. Kocijanu je vrela kri iz mnogih ran. Doma, ko so ga za silo obvezali, je bil pri zavesti in je izpovedal naslednje: Ko so se ločili, je hitro krenil proti domu, naenkrat pa je izza drevja slišal korake in takoj nato so že začeli padati po njem silni udarci. Zgrudil se je in izgubil zavest. Napa-dalci niso izpregovorili niti besede. Nesrečnež je ob 2. zjutraj podlegel strašnim ranam in zdravnika iz Mokronoga in Krmelja sta pozneje ugotovila, da bi bila vsaka zdravniška pomoč brezuspešna, ker so bile tri rane na glavi smrtno. Hude udarce je imel tudi po telesu. S krampi je bil 13krat udarjen z vso silo in sta zdravnika dejala, da ne pomnita tako hudega primera. Škocijanski orožniki so takoj uvedli preiskavo in aretirali tri osumljene mladeniče.

* **Zaradi roparskega napada** sta se te dni zagovarjala pred senatom mariborskega okrožnega sodišča 21letni Josip Černjevič in njegov 23letni brat Alojzij, doma iz Koračice pri Ormožu. Dne 14. aprila sta napadla viničarja Marka Zelenjaka iz Koraškega vrha pri Ormožu ter ga oropala za 58 Din. Alojzij je bil obsojen na poldrugo leto, Josip pa na leto dni zapora.

* **Zlobna roka požiga domove.** V pozni noči je začelo goreti v Krčevinah pri Vurbergu pri posestniku Jožetu Čiriču. Domači so bili že v globokem spanju, ko se je zsvitalo nebo. Ogenj se je s tako naglico razširil, da so si rešili le golo življenje. Zgorelo je vse do tal. Vse pohištvo, obleka in tudi 6000 dinarjev so postali žrtev plamena. Posrečilo se je rešiti samo živino, razen ene svinje, ki je zgorela. V bližnjem sadonosniku so ljudje našli listek, pisan s strojem, češ, da se je ogenj zanetil najprej pri Čiriču, za tem pa da pride na vrsto še pet posestnikov.

* **Pazite na otroke!** Nekaj skoro neverjetnega se je dogodilo te dni v občini Brezjah pri Poljčanah. G-ovi trije otroci so bili sami brez nadzorstva doma in so se igrali. Mati je bila odšla k popisovanju konj in voz, ki se je ta dan vršilo v Poljčanah, oče pa je pri vojakih. Med igranjem je začel najmlajši kričati. Druga dva sta ga izkušala potolažiti. Ker pa se to le ni dalo, mu je zagrozil štiriletni bratec: «Če ne boš tih, ti bom tole kar odrezal». In z nožem mu je prerezal spolovilo. K sreči pa je odrezal le kožo ter bo tako otrok ob skrbni zdravniški negi še rešen. Ker je to v tem kraju že drugi tak primer, se domneva, da morajo otroke starši s tem strašiti, ker kako bi prišel otrok na tako strašno misel.

* **Drzna zlikovca.** Te dni sta se oglasila na domu posestnika Alojzija Kesaka v Dobrenju pri Mariboru mlajša možka in zahtevala od domačega sina Vida, da jima dá piti. Fant jima je odgovoril, da nima ključev, in je skočil po nje k očetu, ki je bil nekje v bližini. Medtem pa sta neznanca vdrla s silo v klet, kjer sta začela piti. Ko sta prišla v klet tudi oba Kesaka in pozvala neznanca na odgovor, sta tujca navalila na domačina in nato zbežala.

Učitelj.

Učitelj: «Jurček, ali mi lahko poveš, kako pravimo človeku, ki neprestano govori, čeprav se okolica ne zanima za njegove besede?»

Jurček: «Učitelj.»

Čarovnik.

A: «Kako se imenuje človek, ki vzame drugemu kaj iz žepa? Ali ne veš tega? Recimo, da sežem v tvoj žep in ti vzamem iz njega stotak. Kaj bi bil?»

B: «Čarovnik.»

Zvest pes

Gozdar Jelovec je bil star in slaboten. Sedmi križ mu je že lezel na hrbet. Trideset let je služil, potem pa so ga poslali v pokoj, da preživi v miru poslednja leta svojega življenja. Stanoval je v samotni gozdarski hišici, kjer je preživel toliko veselih in žalostnih dni.

Nikogar ni imel na svetu razen svojega zvestega psa Kara. Dober je bil Karo, zvest in ubogljiv. Že precej let je bil njegov edini prijatelj. In včeraj mu je celo rešil življenje.

Takole je bilo: Jelovec je sedel doma v naslanjaču, v ustih pa je imel pipico, ki se ni hotel od nje nikoli ločiti. Še zmeraj je bil slab. Prej je ležal štirinajst dni. Prehladil se je bil in pljučnica se ga je lotila. Komaj da jo je prebolel.

Gledal je skozi okno na samotno poljano. Tedaj pa so se za njim tiho odprla vrata in v izbo je stopil njegov najhujši sovražnik Smrekar.

Smrekar je bil divji lovec. Takrat, ko je bil Jelovec še v službi, je imel z njim zmeraj dosti opravka. Zadnjič so mu prisodili tri leta zapora. Zdaj so ga šele izpustili in Smrekar se je iz zapora najprej namenil h gozdarju, da bi se nad njim maščeval.

Če bi bil Jelovec močan kakor pred boleznijo, bi se ga bil z lahkoto otresel. Tako pa je bil skoraj brez moči proti njemu. Smrekar ga je brez besed zgrabil za vrat in ga začel z levico daviti. Z desnico pa je pograbil dolg nož in z njim zamahnil, da bi ga bil staremu gozdarju zasadil v prsi.

Po gozdarju bi bilo, če ne bi bil v tistem trenutku skočil iz kota Karo in se zagrizel divjemu lovcu v vrat. Smrekar se je zvrnil ves krvav na tla. Da, Karo je svojemu dobremu gospodarju rešil življenje.

Na vse to je moral Jelovec danes misliti, ko je strmel za zahajajočim solncem na klopici pred gozdarsko hišico. Mislil je na človeško pokvarjenost in na zvestobo živalske duše, zvestobo, ki ne pozna mej in ki je tako globoka, da človek take ne bi zmoget.

Najbrž bi bil stari gozdar še dolgo premišljal, če ga ne bi bilo nenadoma zdramilo zateglo, prestrašeno zavijanje. Slišalo se je kakor krik živali v smrtni nevarnosti. Jelovec je planil pokoncu in odhitel v tisto smer, odkoder je bil čul tuljenje.

Kmalu je prišel do železniškega nasipa, ki ni bil daleč od njegove hišice. Tedaj je zagledal na vrhu strmega nasipa svojega psa Kara. Videlo se je, kakor da bi bil prikovan z verigo na tir. Na vso moč je vlekel in se poskušal odtrgati. Pri tem pa je tulil, da je starega gozdarja v srce zažeblo.

V nekaj korakih je bil Jelovec na nasipu. Karo, ki je tako rad gonil zajce, se je doma odtrgal z verige. Tekel je za zajcem, ki je zbežal čez nasip. Karo je šel za njim, pri tem pa se z nogo ujel v sklopko, ki veže posamezne tračnice.

Gozdar mu je hotel pomagati, toda vse je bilo zaman. Noga se je tako globoko in trdno ujela med železje, da je ni mogel rešiti. Samo če bi mu bil nogo odtrgal... Ne, tega pa Jelovec ni hotel.

Nenadoma pa ga je obšla strašna misel. Večerni brzi vlak! Pogledal je na uro. Res, samo še tri minute je časa. Če zdaj ne pride nenadno pomoč ali pa če se ne zgodi čudež, bo Karo izgubljen. In včeraj mu je rešil življenje. Ne, Karo mora ostati živ. Ne sme se zgoditi nesreča. Življenje mu je rešil...

Od daleč je začul zateglo brlžganje. Večerni brzi vlak prihaja. Stari gozdar je dobro vedel. Če pridrvi vlak, Karo ne bo mirno obležal sredi med obema tiroma. V smrtnem strahu bo planil pokoncu in kolesa ga bodo neusmiljeno zdrobila.

Tedaj je Karo zatulil in se po vsem telesu stresel. Jelovec je še enkrat poskusil s poslednjimi ostanke svoje slabotne moči psa odtrgati. Toda zaman... Videl je pasje prestrašene oči, ki so v obupu prosile pomoči. In tedaj se je odločil za poslednje. Kaj mu bo življenje, če Kara ne bo več?

Legel je med oba tira in pritisnil psa k tlom. Pes se je zdajci docela pomiril. Čutil je vročo

gospodarjevo srce tik ob sebi in podzavestno čutil, da je varen. Slutil je, da ga bo gospodar rešil ali pa z njim vred umrl. In to ga je pomirilo.

Bobnenje brzega vlaka je prihajalo čedalje bliže. Tla so se tresla. Potem je zdrvela lokomotiva z dolgo vrsto vagonov čez obe telesi pod sabo. Trušč je bil prevelik in nihče ni čul nenadnega pridruženega krika.

Stari gozdar Jelovec je bil mrtev. Majhen železen kos lokomotive ga je moral oplaziti. Zlomil mu je hrbtenico. To je bilo delo drobca trenutka. Brez bolečin, kakor si je zmeraj želel, se je prešel v večnost stari Jelovec. Pokopali so ga tam na samotnem pokopališču v kotu za zidom, kjer si je zmeraj želel počivati. Skromen grob so mu napravili.

In na tem grobu je ležal drugi dan po pogrebu ubogi Karo. Naključje je hotelo, da je ostal živ. Nihče ga ni mogel z groba pregnati. Noč in dan je preležal na njem. Brez spanja, brez hrane. Dokler je bil dan, je bil miren, v svoji nemi bolečini. Kadar pa je kdo ponoči šel mimo pokopališča, je čul pretresljivo, v srce segajoče tuljenje. Pes Karo je jokal za svojim gospodarjem, stari gozdarjem Jelovcem. In deseti dan po pogrebu so ga dobili na grobu mrtvega. Od lakote je poginil.

D. H.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

TUDI V KONJSKEM SREZU LEPO NAPREDUJE VSEDRŽAVNA STRANKA.

Konjice, julija.

Predzadnje nedeljo se je vršil v Ločah dobro obiskan shod vsedržavne stranke JRKD. Shoda so se udeležili prebivalci iz občin Loč, Laž, Svetega Jerneja, Zbelova in Žič. Na okusno okrašenem odru so se zbrali narodni poslanec notar g. Karel Gajšek, član banovinskega sveta notar g. Rado Jereb, podpredsednik sreske organizacije g. Ciril Zagar, vsi župani imenovanih občin, tajnik okrajne organizacije učitelj g. Pirjevec, blagajnik g. Čuček, agilni odbornik g. Kranjc in drugi. Shod je vodil delavni predsednik g. Anton Košir, posestnik in mlinar iz Loč.

Narodni poslanec g. Gajšek je poročal o političnem in gospodarskem položaju v državi ter razložil naš položaj v zvezi s svetovnim stanjem. Podrobno je poročal tudi o svojih uspehih za naš srez. Član banovinskega sveta notar g. Rado Jereb je poročal o gospodarskem in političnem položaju v naši banovini in vzpodbujal navzočne k zvestobi do stranke. Nato je kratko orisal pomen vsedržavne stranke g. dr. Ervin Mejak iz Konjic.

Predlagana resolucija, v kateri se izreka vladi in narodnemu predstavništvu zaupnica, domačemu narodnemu poslancu notarju g. Karlu Gajšku in članu banovinskega sveta notarju g. Radu Jerebu pa iskrena zahvala in neomejeno zaupanje za požrtvovalno delo v korist prebivalstva konjskega sresa, je bila soglasno sprejeta. Resolucija nadalje opozarja na nevarno stanje zaradi popolnega pomanjkanja denarja in omenja tudi način za odpomoč.

Istega dne popoldne se je vršila na Stranica tekma koscev. Udeležba je bila izredno dobra. Tajnik sreske organizacije JRKD iz Konjic je v kratkih besedah pozdravil navzočne, izročil pozdrave zadržanega narodnega poslanca gospoda Gajška in člana banovinskega sveta gospoda Jereba, želel koscem mnogo uspeha in orisal pomen kmečkih prireditev in organizacije kmečke mladine.

Nedeljo poprej se je vršil ustanovni občni zbor vsedržavne stranke pri Sv. Kungoti na Pohorju. Narodni poslanec g. Gajšek je podal daljše gospodarsko in politično poročilo. Sreski tajnik JRKD je orisal pomen stranke, prečital program in pozval navzočne, da pristopijo v vsedržavno stranko. Izvoljen je bil naslednji odbor: predsednik Janez Rutnik, posestnik, podpredsednika Franc Merčnik, župan od Sv. Kungote, in Ivan Gosak, župan s Padeškega vrha; tajnik Vlado Voglar, šolski upravitelj pri Sv. Kungoti; blagaj-

nik Alojzij Pavlič, posestnik pri Sv. Kungoti; odborniki: Alojzij Hren, zasebnik, Leopold Rebernik, trgovec, Hugo Majerič, šolski upravitelj iz Resnika, Anton Obrovnik, posestnik, Anton Hohler, posestnik

NARODNI POSLANEC SPINDLER V SVOJEM SREZU.

Šmarje pri Jelšah, julija.

V soboto 24. junija zvečer se je vršil v šoli pri Sv. Križu pri Rogaški Slatini sestanek županov in občinskih odbornikov iz vseh okoliških občin. Na sestanku je bil povabljen tudi narodni poslanec g. Spindler. Predmet razprav so bila razna važna gospodarska in druga vprašanja, predvsem tudi vprašanje združitve občin. Narodni poslanec g. Spindler je pojasnil glavne določbe novega občinskega zakona.

V nedeljo 25. junija zjutraj po maši se je vršil pri Sv. Vidu pri Grobelnem na prostoru pred cerkvijo javen shod, kateremu so prisostvovali skoro vsi udeleženci prve maše. Shod je vodil predsednik krajevne organizacije JRKD kmet g. Franjo Goleš. Narodni poslanec g. Spindler je razpravljal o gospodarskih in političnih vprašanjih in o delu in bodočih nalogah narodne skupščine. Na predlog predsednika je bila poslancu od zborovalcev izrečena soglasna zaupnica z zahvalo.

V soboto 1. t. m. se je g. narodni poslanec udeležil sprejema bana g. dr. Marušiča v Šmarju in mu je v imenu vseh navzočih županov vsega sresa predložil tudi program najnujnejših potreb sresa v gospodarskem, socialnem, prometnem in drugih pogledih.

Dne 9. t. m. zjutraj se je pod okriljem krajevne organizacije JRKD v Bučah in pod vodstvom njenega predsednika vršilo po jutrnji maši pred hišo poštarja g. Vaha javno zborovanje ob številni udeležbi naroda. Po obširnem poročilu narodnega poslanca se je razvila zanimiva razprava zlasti o raznih zadevah davčne politike in davčne prakse, pa tudi o drugih javnih in gospodarskih vprašanjih. Popoldne ob 15. pa je bilo zborovanje pri županu g. Štuklu v Virštanju, ki se ga je kljub temu, da je bila večina naroda zaradi izredno lepega solnčnega dneva zaposlena pri sušenju in spravljanju sena, udeležilo lepo število občanov iz virštanske in tudi nekaterih sosednih občin.

PREKMURSKI GLASNIK

Obisk g. bana. Pred kratkim je Mursko Soboto obiskal ban g. dr. Marušič, ki smo ga prav lepo sprejeli. G. ban se je za prisrčen sprejem zahvalil z lepim nagovorom, ki ga je zaključil z vzklikom Nj. Vel. kralju in domovini. Nato se je g. ban napolnil v občinsko hišo, kjer je sprejemal odposlanstva različnih društev.

Lepo zborovanje JRKD v Črensovcih. Predzadnje nedeljo po službi božji, ki jo je opravil katehet g. Vrbanjšak in ki so se je udeležili vsi zborovalci, se je vršilo v Črensovcih lepo zborovanje JRKD, na katerem sta poročala poslancu g. dr. Rape in g. Hajdinjak. Zbor je bil na dvorišču župana g. Škoberneteta. Prvi je govoril poslanec g. Hajdinjak, ki je razpravljal v glavnem o agrarnem zakonu, ki je za našo pokrajino in za našega človeka največjega pomena. Podrobno je obrazložil vse ugodnosti, ki nam jih prinaša ta zakon in poudaril zlasti dejstvo, da je šele sedanje narodno predstavništvo sklenilo ta zakon, ki omogoča malemu človeku, da prevzame zemljo v svojo last. Poslanec g. dr. Rape je razpravljal o občinskem zakonu, o občem političnem položaju, o pomenu močne in edinstvene Jugoslavije za Jugoslovane in o socialnih vprašanjih, ki se jih bo treba lotiti. Njegov govor so zborovalci ponovno prekinjali z velikim odobravanjem in si je g. poslanec na mah pridobil srca vseh navzočih. Zborovalci so oba govora sprejeli z največjim odobravanjem, navdušene počastitve Jugoslaviji in našemu vladarju pa so glasna priča, kako se

vse ljudstvo Prekmurja vedno tesneje oklepa edino pravilne in rešilne jugoslovenske politike, ki so ji bile položene osnove 6. januarja l. 1929. Predsednik sreskega odbora g. dr. Pikuš je nato predlagal, da se pošlje priljubljenemu vladarju vdanostna brzojavka, kar so zborovalci sprejeli s ponovnimi počastitvami kralju in Jugoslaviji. Brzojavka je bila poslana tudi ministru za kmetijstvo, ki mu prekmursko ljudstvo izreka zahvalo za razumevanje, ki ga je pokazal za naše agrarne razmere. Po javnem zborovanju se je vršila skupščina sreske organizacije. Pri volitvah je bil z malimi izpremembami izvoljen prejšnji odbor z dr. Pikušem kot predsednikom na čelu.

Zrtev tihotapske strasti. 19letni Makari Štefan iz Motovilcev, čigar starši so na sezonskem delu v Vojvodini, je pred dnevi nalagal svojega starega očeta in mater, da bo šel v log nabirat gobe. V resnici je pa ubral druga pota, in sicer je na skrivnem prekoratil državno mejo. Na Madžarskem si je v družbi neznanega tihotapca nakupil večjo množino tobaka za pipo. Nato sta se oba vrnila v našo državo pod Stroškim vrhom v območju občine Čepincev. Pa sta kljub vsej previdnosti imela nesrečo. Službujoči graničar jih je po predpisu pozval, naj obstaneta. Ker se pozivu nista odzvala, se je graničar moral poslužiti strelnega orožja in je trikrat ustrelil proti njima. Tihotapca sta v naglem begu izginila v tamošnjem borovem gozdičku. Graničar ni vedel, da je enega tihotapca pogodil in smrtno ranil. Oba tihotapca sta bežala, dokler niso ranjenega Makarija zapustile moči, da se je zgrudil. Prišli so mu na pomoč vaščani, ki so ga za silo obvezali in ga odpeljali na dom v Motovilce, kjer je pol ure nato podlegel poškodbam.

NAŠI NA TUJEM

Iz Lensa (Francija) nam pišejo: Izeljenci v Franciji so se odločili na sestanku 2. t. m., da odpotujejo skupno iz Lensa 10. avgusta popoldne na obisk v domovino in se vrnejo skupno nazaj 30. avgusta zvečer. To pa zavoljo tega, da se snidejo z rojaki iz Nemčije, Belgije in Holandske. Da se sestanemo z njimi, je potrebno iz ozirov raznih izseljenskih vprašanj, ki so zelo nujna.

Ban Marušič

15, Rue Lafayette, PARIS

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. Vršijo vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1438-66; Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

ŽENSKI VESTNIK

Uživanje sadja poleti

Znano je, da škoduje voda, ako jo pijemo na sadje. Sadje se nam tedaj v želodcu napne, tiščje in povzroča slabost in omotico. Črešnje se v vodi, ki ima telesno toplino, tako napno, da dosežejo dvojno velikost in je zato na češnje vode piti najbolj nevarno in škodljivo. Tudi kosmulja (agraz) in grozdje se zelo napneta v vodi. Seveda ne smemo na tako sadje piti tudi ne mleka ne piva.

Nasprotno pa je pri jagodah in borovnicah. Jagode so prav z mlekom ali sladko smetano okusne in neškodljive. Tudi jagode z vinom so dobre.

Kdor ne prenese sirovih češenj, se mu bodo kuhane z nekoliko vode in sladkorja prav prišle. Lahko dodamo tudi malo limonovega soka. Ako ta kompot postavimo na hladno, dá prav krepilno in osvežujočo pijačo. Nagnite češnje

so zelo škodljive in povzročajo bolečine v želodcu. Na otroke je treba posebno paziti, da ne jedo gnilega sadja. Koščice češenj kakor tudi drugega sadja so kvarne, ker rade zaidejo v slepo črevo, kjer povzročijo neznosne bolečine in vnetje. Sadje je treba premišljeno uživati, ako hočemo, da nam bo koristilo.

Za kuhinjo

Drhtalica (gelee) iz ribezlja. Ribezelj po potrebi operi in dobro na situ odcedi. Jagode otrebi pecljev in jih stehtaj. Isto količino sladkorja skuhaj na nekaj žlicah vode, da se potegne nit. Ko je sladkor kuhan, stresi noter ribezljeve jagode in ko enkrat prevre, poberi jagode v skledo, sok pa kuhaj dalje, da se zgosti. Ko je sok gost, stresi jagode nazaj v sok in ko spet prevro, postavi na stran, da se malo shladi. Steklenice segrej in še toplo zmes napolni v kozarce. Naslednjega dne steklenice zaveži s pergamentnim papirjem.

Mezga iz črnega ribezlja. V loncu stresi dva kilograma odbranega ribezlja, ga postavi v krop in tako naj vre dve uri. Nato pretlači ribezelj skozi sito. K pretlačenemu ribezlju stresi kilogram sladkorja in sok ene limone, nato pa mezgo kuhaj, da se zgosti. Še mlačno napolni v tople kozarce in drugi dan šele zaveži.

Jagodova pena. Pol litra jagod (lahko vzameš tudi borovnice, maline, ribezelj) stisni skozi platneno krpo, k soku prideni 20 do 25 dekagramov sladkorja v prahu in na hladnem mešaj pol ure, da se malo zgosti. Nato stolci pol litra sladke smetane. K stolčeni smetani primešaj malo vanilijevega sladkorja. Polovico smetane primešaj k soku jagod in napolni v skodelice ali v čaše, na vrh vsake skodelice pa daj žlico smetane. Daš namesto sladoleda na mizo.

Kompot iz jagod. Pol kilograma stresi v skledo. V loncu pa zavri pol litra vode in 12 dekagramov sladkorja. Ko sladkor vre pet minut, ga postavi na hladno in ko se shladi, ga vlij na jagode in postavi spet na hladno v klet ali na led za dve uri. Nato sok odcedi in ga spet deni kuhat. Ko zavre, stresi zraven še 10 dekagramov sladkorja; ko vre pet minut, ga spet postavi na hladno za eno uro, nato ga daš kot sladčico v čašah na mizo. Tudi to nadomešča sladolead.

Praktični nasveti

Da odstranimo plesnive madeže iz platna, si pripravimo raztopino iz 3 gramov amonijakovega karbonata, 7 gramov kuhinjske soli in 90 gramov vode. Plesnivo platno pomočimo v to tekočino in ga denemo na sonce, da se posuši. To ponavljamo toliko časa, da madeži popolnoma izginejo. Lahko pa odstranimo madeže tudi z raztopino štirih delov alkohola in enega dela salicilne kisline.

Da si ohranimo nogavice čimdalje časa v dobrem stanju, moramo paziti, da že majhne luknje takoj zakrpamo in ne pustimo, da postanejo velike.

Kadar jemo borovnice, postanejo zobje črni. Ako pojemo nato košček črnega kruha, črnina z zob izgine. Še lepše pa osnažimo zobe s ščetko in čistilnim praškom ali pa z limonovim sokom.

Kako se odstranijo nepotrebne dlake, nas vprašuje neka naša naročnica. Za to je danes mnogo sredstev, ki jih dobite v lekarnah in drogerijah za majhen denar. Katero teh sredstev je boljše, morate sami preizkusiti.

ZANIMIVOSTI

Tut-Ank-Hamonovo prekletstvo

V pariškem ameriškem klubu je predaval Tom Terris, član znamenite učenjaške odprave Lorda Carnarvona, ki je odkrila grob kralja Tut-an-hamona. Njegovo predavanje je zbudilo veliko pozornost. Terris je namreč povedal posebnosti, ki so sodelovale pri tem izkopavanju. Ne samo lorda Carnarvona samega, ampak tudi sedemnajst drugih članov odprave je vzela smrt, tako da je praznoverno egiptsko prebivalstvo prepričano, da jih je zadela kletev kralja, ki so ga motili pri večnem počitku.

Terris je bil očividec pomembnega trenutka, ko sta Howard Carter in Carnarvon prvič stopila v grobnico egiptskega kralja. Oba učenjaka sta bila od vznemirjenja prsteno bleda. Prvič se je takrat raziskovalcem posrečilo odkriti docela nepoškodovan egiptski kraljevski grob. Po sedemnajstih letih brezuspešnega iskanja, po številnih razočaranjih sta naposled dosegla vse, kar sta hotela. Faraonova kletev je po Terrisovem mnenju samo izmišljotina domačinov.

Na neki izmed vaz, ki jih je odkril lord Carnarvon v grobnici, je bilo napisano: «Na krilih vetra naj zadene smrt skrunitelja, ki bi oropal faraonov grob!» Udeleženci odprave so se preplašeno spogledali, ko so napis razbrali, lord Carnarvon pa je samo skomignil z rameni in nadaljeval svoje raziskovanje. Prižgal je vžgalico in jel ogledovati v njenem soju drugo vazo iz alabastra. Ta vaza je bila tako čudovito lepo izdelana, da jo je svetloba vžgalice docela presvetila. Lord jo je vzel v roke in poduhal. Dejal je Terrisu, da ga vonj spominja na rože. Tudi Terris je ugotovil, da je izhlapeval iz vaze rahel vonj po rožnem olju. Ta vonj se je na čudovit način ohranil 3700 let.

Lord Carnarvon je hotel ugotoviti, kako je mogoče, da se vonj ni izgubil. Po Terrisovem mnenju je ta radovednost vzrok njegove smrti. V nenavadni razburjenosti je slekel lord Carnarvon eno izmed usnjenih rokavic, ki jih je imel sicer zmeraj na rokah, in vtaknil roko v vazo. V naslednjem trenutku pa jo je potegnil nazaj in bolešno zastokal. Na kazalcu se mu je lesketalo nekaj kapljic krvi. Lord Carnarvon je vtaknil prst v usta in kri izsesal. Potem se za rano ni več zmenil. Tudi Tom Terris je oprezno vtaknil prst v vazo in odkril na njenem dnu nekaj osti, ki so bile ostre kakor šivanke.

Niso minili trije tedni po odkritju groba, ko je lord Carnarvon za zmeraj zaprl oči. V naslednjih treh tednih je umrlo še petnajst udeležencev njegove odprave v zelo skrivnostnih okoliščinah. Te Terrisove izjave so zbudile mnogo pozornosti. Če so resnične, o tem skoro ne moremo dvomiti, so dokaz, da se Egipčani niso zadovoljevali samo z napisanim prekletstvom, ampak da so tudi poskrbeli za sredstva, s katerimi so kaznovali ljudi, ki so skrunili grobove njihovih vladarjev.

Boj proti mednarodni trgovini z dekleti in otroki vrše nekatere države že dolgo in s tolikim uspehom, da so to sramoto zelo omejile. Toda v nekaterih krajih Azije in na vzhodu je trgovina z dekleti še zdaj strahoten pojav naše dobe. Zato je treba pozdraviti prizadevanje Društva narodov, ki hoče zbrati k skupnemu naporu vse sile in sredstva, ki se z njimi dá zatirati to zlo. Posebna komisija Društva narodov je ugotovila v nekaterih krajih vzhodne Azije sicer neznamenat napredek, v drugih krajih je pa odkrila na tisoče kitajskih, japonskih in tudi evropskih, zlasti ruskih, deklet in žen po javnih hišah in raznih nočnih zabaviščih.

Žal komisija ni imela večje prostosti, da bi raziskovala tudi trgovino z dekleti le v notranjosti kake države, kajti njeno delovanje je bilo omejeno samo na preiskovanje mednarodne trgovine z dekleti. Kljub temu se pa komisija ni mogla ogniti podrobnemu proučevanju nekaterih krajev posebnosti, kakor je pomanjkljiva zakonodaja, zlasti pa prizanašanje trgovcem z dekleti po oblastvih. Izid tega raziskovanja je opisan v 560 strani obsegajočem poročilu, ki pojasnjuje mnoge zagonetke tega žalostnega vprašanja pri žoltem plemenu, zlasti pa ugotavlja, da je mednarodna trgovina z dekleti na Daljnem in Bliznjem vzhodu kaj močno razvita in je število

Trgovina z dekleti še veano cvete

zapeljanih žensk in otrok zelo veliko. Število evropskih žensk je pa v primeri z ženskami žoltega plemena zelo omejeno. Posebno poglavje tvorijo Rusinje. Komisija Društva narodov je pokazala, da je zapadlo prodajanju svojih teles na tisoče in tisoče Rusinj, ki so bežale iz boljševiške države. Še zdaj beže mnoge Rusinje iz domovine in pretežna večina zaide v javne hiše na Kitajskem in v Mandžuriji.

Poročilo komisije je prav za prav žalosten roman, ki nam kaže nedostanke naše tako zvane prosvetljene dobe v najstrašnejši luči. Poročilu priložene listine pričajo, kako romajo na vzhod v javne hiše mlada dekleta in žene in kako v mnogih primerih sorodniki sami prodajajo svoje sorodnice. V Aziji je največ javnih žensk Kitajk, njim slede Japonke in Korejke, potem pa ženske iz Malajskih in Anamitskih otokov, dalje s Formoze, iz Sijama, Indije, Iraka, Perzije in Sirije. Vzhodne ženske se kaj rade same ali pa po posrednikih napotijo v sosedne države, kjer se preživljajo med svojimi rojaki izseljenci s prodajanjem svojih teles, medtem ko moških drugih plemen ne marajo.

Čeprav so življenjski pogoji azijskih izgubljenk zelo slabi, ni komisija nikjer v vzhodni Aziji našla take sirovosti, kakor jo vidimo često pri zapadnih izgubljenkah. Od zapadnih žensk so poleg izredno velikega števila Rusinj med izgubljenkami na Daljnem vzhodu zastopane Nemke, Američanke, Avstrijke, Angležinje, Francozinje, Grkinje, Madžarke, Italijanke, Rumunke in Švicarke. Mnoge zapadne ženske se napotijo na vzhod v želji, postati ljubice, pozneje pa žene bogatih Evropejcev, Kitajcev ali Japoncev. Malokatera pa doseže svoj cilj, velika večina napravi žalostno pot izgubljene ženske in zaide v najslabše javne hiše.

Komisija se je posebno zanimala za posrednike in trgovce z dekleti. Dokazano je, da opravljajo ti ljudje po večini nezakazovano svoje sramotno delo samo zato, ker so javne hiše dovoljene.

× **Zuželke bodo baje izpodrinile človeka.** «Berliner Tageblatt» je priobčil razgovor s profesorjem Walterjem Hornom, ki misli, da pomenijo zuželke največjo nevarnost za človeštvo. Seveda so to le Hornova naziranja in znanost še ni izrekla svoje besede o njih. Zuželke, tako pravi profesor Horn, so dosegle višek razvoja že 40 milijonov let prej, preden se je prikazal človek na zemlji. Na ta način štejejo zdaj najmanj 300 milijonov pokolenj prednikov. To pomeni, da so imele vsaj 12.500krat več možnosti, da oblikujejo svoj boj za obstanek kakor človek. V nasprotju z drugimi živimi bitji nikoli niso kazale zuželke nagnjenja, da bi povečale svojo rast. Samo vzhodne pravljice govorijo o golobu v velikosti ovce v nepoznani Indiji. V resnici je bil vedno usmerjen razvoj zuželk k manjšim oblikam, kakor stremiti tudi sodobna tehnika za čim manjšim in lažjim motornim dvigalom v letalstvu in tudi drugod. Zato so se pač neprimerno bolj prilagodile zuželke okolici kakor ostalo živalstvo. Predvsem nimajo zuželke notranjega okostja. Nadomešča ga zunanji oklep, ki je prožen in nudi boljše varstvo. Noben vretenčar ni kos mravlji, ki jo lahko vržemo z vrha Eiflovega stolpa, a bo ostala popolnoma nepoškodovana. Človek je izumil svedre, klešče, žage in slično šele po dolgem razvoju. Zuželkam so dani ti pripomočki od rojstva. Mišice zuželk razvijajo velikansko moč, ki zasenči vse zmage naših sportnikov. Če bi bila bolha velika kakor človek, bi skakala čez egiptovske piramide. Mravlja bi lahko dvignila v tem primeru poln železniški tovorni voz. Življenjska odpornost zuželk je občudovanja vredna. Prenesajo mrz in do 50° vročine, lahko živijo v zraku, vodi, pod zemljo in kot zajedalci v telesu višjih živali. Ličinke nekaterih škodljivcev se množijo celo v petroleju. Razen tega imajo zuželke dokaj kratko življenje in zaradi tega izredno naglo razvijajo poledovane zmožnosti. Imamo na zemlji do tri milijone različnih družin zuželk. Zuželke

se tako naglo plodijo, da si ne more človek predočiti ogromne številke njih zalege. Navadna muha bi lahko imela za ugodnimi pogoji in pred sovražniki zavarovana v petih mesecih svojega življenja 720 milijonov potomcev. V resnici imajo žuželke neprimerno manj naraščaja, ker mora pretežna večina jajčec poginiti pod neugodnimi razmerami. A ta življenjski boj stalno izpreminja svoje oblike in tu vidi profesor Horn usodno nevarnost za človeštvo. Mi živimo z zlati dobi za žuželke, trdi profesor Horn, in smo sami tega krivi. Sodobna izboljšana prometna sredstva so raznesla žuželke po vseh delih sveta. Posamezni škodljivci so živeli poprej le v posameznih pokrajinah, a nepričakovano so dobili izredno priliko za naseljevanje v novih deželah. Temeljito so izkoristili priložnost in zdaj morajo ljudje žrtvovati milijone za zatiranje poprej skoro nepoznatih žuželk. Na osnovi številke znanega ameriškega učenjaka Howarda dokazuje profesor Horn; da bo moralo človeštvo slej ali prej napovedati žuželkam pravo vojno za zemsko oblo. A žuželke se tako izredno hitro množijo, so tako odporne in tako izvrstno opremljene za boj, da bodo najbrž premagale človeštvo, ki bo žalostno podleglo lakoti in boleznim.

× **Iz skrivnostne preteklosti človeške kulture.** Kakor v Misiru v dolini Nila se je razvila visoka kultura tudi med Evfratom in Tigrisom v Mezopotamiji. Tam je vzniknila tudi umetnost, ki ji segajo kakor pri egiptčanski začetki nazaj do štiri tisoč let pred Kristovim rojstvom. V južni del te dežele, v Babilonijo, ki so jo pozneje imenovali tudi Kaldejo, so se naselili Sumeri, narod neznanega izvora, ki je dosegel visoko stopnjo kulture, pa se je kasneje izgubil v semitskem življu, ki je tik njega prebival v ondodnih pokrajinah. Že pri Sumerih se je razvila vera in so se rodili prvi začetki umetnosti. Oni so tudi prvi izumitelji abecede, ki so iz pisanja v slikah sestavili tako imenovano klinasto pisavo, ki je postala na vsem Vzhodu splošno sredstvo sporazumevanja. Na dvoru egiptčanskega kralja Amenofisa IV. v Tel Amarni so našli tablice z babilonskimi klinastimi pismenkami: to so bila pisma, ki so jih azijski vladarji, vazali in babilonski vladarji pošiljali Amenofisu IV. in njegovemu očetu. Ohranjeni spomeniki v Babiloniji nam ne dajejo niti približne slike o umetniškem razvoju kakor v Egiptu, ker v deželi ni bilo kamna, ampak so zgradbe zidali iz opeke, posušene na solncu, in jih ometavali z asfaltom. Zato niso mogle kljubovati zobu časa in so se zgodaj porušile. Toda mi vemo iz poročila grških in rimskih pisateljev, da te stavbe niso bile nič manj veličastne od egiptčanskih, a iz velikanskih, po večini še ne preiskanih gričev in razvalin lahko sodimo o njih veličini. Še v veliko večji meri kakor pri Egiptčanah je služila tu umetnost bogoslužju in proslavljanju vladarjev, katerih glavno opravilo so bile vojne in lov. Zato so bila tudi svetišča in dvori najodličnejše zgradbe, kjer se je razvijala umetnost. Babilonci so častili zvezde, ki se jih je ljudstvo balo in od katerih je pričakovalo dobro in zlo. Grški zgodovinar Herodot nam pripoveduje o najveličastnejši zgradbi tega rodu, o svetišču, zavzemajočem 185 kvadratnih metrov in visokim osem nadstropij. Spomin na to poslopje se je ohranil v svetem pismu v zgodbi o babilonskem stolpu. Številni in pomembni so ostanki in razvaline palač, trdnjav in grobnic. Iz prvih se vidi, da je bilo središče po navadi zelo prostornih palač odprto dvorišče, okoli katerega so se vrstili zidani prostori. Palače babilonskih vladarjev so bile vzor njih naslednikom Asircem. Ker so asirski dvori bolj ohranjeni, sodimo lahko po njih, kakšni so bili babilonski. Dasi se je zidovje že podrlo, vendar vemo, da je bil zid zunaj in znotraj obložen z izglaženimi in posteklenelimi opekami, ki so bile pritrjene na podlogo iz mavca ali iz zemske smole (asfalta). Morda so že Babilonci oblagali zidovje s kamni, v katere so klesali bogove in vladarje. Vsekakor je bila likovna umetnost pri njih precej napredna, o čemer pričajo izkopanine pri Telu v Babiloniji iz leta 1.3500.

pred Kristusom. Takrat je sestavljalo Babilonijo več držav, a tam, kjer stoji danes Tel, je bila prestolnica kralja Judeje, o katerem nam priča več tablic z liki in nadpisi. Tvorbe asirske umetnosti so nam ohranjene zlasti na razvalinah Nimroda, Horzabada in Kujundžika. Tam, kjer stojita zadnji dve mesti, so utegnile biti stare Ninive, ki so bile porušene l. 606. pred Kristom.

× **Vroč led.** Led nam je običajno znak mraza in le malo komu utegne biti znano, da se dá segreti tudi do dokaj visoke vročine, ne da bi se izpremenilo njegovo značilno stanje. Led se dá segreti na 80 stopinj Celzija, torej na vročino, pri kateri bi si že prav pošteno opekeli prste, kdor bi se ga dotaknil. Tega pa se ni bati, ker mora biti pri tej vročini led pod pritiskom 21.000 atmosfer, sicer bi se trenutno izpremenil v vodo.

× **Prehranjevanje skozi nos.** Dr. Jürgens in dr. Gebhardt poročata v münchenskem zdravniškem glasilu o svojevrstnem prehranjevalnem načinu, ki velja hkrati tudi za zdravljenje. Bolniku se vtakne skozi nos v želodec tenka gumasta cev, ki ostane v tem položaju šest do osem tednov. Bolnik se te cevi kmalu privadi, tako da ga tudi pri običajnih poslih več ne moti. Skozi ta umetni požiralnik se bolnik tudi hrani. Hrana se preceja skozi lasno sito in s posebno sesalko počasi potiska v gumasto cev. Bolnik se počasi celo sam navadi jesti skozi cev. Novi način prehrane se je dobro obnesel pri zdravljenju želodčnih in črevesnih čirov. V 74 odstotkih primerov je bilo mogoče doseči na ta način zadovoljive uspehe.

× **Spomenik prvi evropski železnici.** Društvo češkoslovaških inženjerjev bo odkrilo v bližini Budjevic spomenik praškemu inženjerju Gestnerju, ki je v petih letih 1825. do 1827. gradil železniško progo iz Budjevic v Linc. Kakor znano, je bila to prva železniška proga v Evropi in je obratovala še s konji.

× **Steklena obleka.** Pariške modne trgovine prodajajo kot zadnjo novost steklene ženske obleke. Novo blago je slično umetni svili in je stekano iz pramenov raznobarnega neprozornega stekla. Steklena obleka tudi ni težja od svilene.

× **Na Dunaju je vedno manj trgovcev.** V prvih poveljnih letih se je število dunajskih trgovcev potrojilo. Zdaj pa je opažati stalno nazadovanje. Dunaj je imel pred vojno 6500 trgovcev. To število je po vojni naraslo na 16.500 in je spet nazadovalo na 8000. Prav tako stalno pada število trgovinskih nameščencev.

× **Tiger dobi zlate zobe.** Bengalski tiger Rajah, ponos londonskega živalskega vrta, je zadnje čase žalostno povešal glavo, žalostno gledal svoje paznike in kar vidno pešal. Uprava živalskega vrta je poklicala na pomoč živinozdravnike, ki so tigra temeljito preiskali. Ugotovili so, da boli bivšega vladarja bengalske džungle hudo glava. Oba podočnika sta se mu močno majala. Dober svet je bil dragocen, kajti tiger pri lečenju zob ni tako potrpežljiv kakor človek. Lečenje tigrovih zob je bilo poverjeno izkušenemu živinozdravniku, ki je moral seveda poklicati na pomoč še zobozdravnika in z združenimi močmi sta tigra omotila ter mu izdrla bolna zoba. Ker bi pa tiger brez podočnikov ne bil tako lep, so sklenili vstaviti mu zlate zobe. Ti zobje gotovo ne bodo tako strašili gledalcev nego pravi tigrovi zobje. Najlepsi tiger londonskega živalskega vrta bo menda prvi na svetu, ki bo dobil zlate zobe.

× **Drznost ameriških razbojnikov.** Policija v Kansas-Cityju je po dolgih naporih ujela znanega razbojnika Franka Nasha, ki je bil pred leti obsojen na dosmrtno ječo, a je pobegnil iz zapore leta 1930. Stražniki, ki so privedli vklenjenega razbojnika na železniško postajo, so morali prestati pravo bitko z njegovimi tovariši. Ti so hoteli na vsak način oprostiti Nasha in so prišli s strojnimi puškami. Občinstvo je v nepopisni zmedbi bežalo s postaje, kjer so deževale krogle. Na bojišču je ostalo razen več ranjencev šest mrtvih, med njimi tudi Nash.

× **Ranocelnštvo pred 5000 leti.** Ranocelnštvo je nedvomno prav tako staro kakor človeški rod. Najstarejšo listino o njej imamo iz časa pred 5000 leti. Ranocelnštvo je bilo takrat zelo tvegan posel ne samo za bolnika, ampak tudi za ranocelnika. Pred 5000 leti je izdal kralj Hamurabi, vladar prosvetljenega ljudstva Sumerijcev, v Mezopotamiji, zakone, ki so določali najhujše kazni za ponesrečene operacije. Tamkaj se bere dobesedno: «Če mora zdravnik nekoga operirati z bakreno lanceto na očesu in če zaradi tega dotičnik izgubi oko, se naj tudi zdravniku izdere oko z bakreno lanceto.» In dalje: «Ako operira rano in bolnik umre, potem naj zdravnik izgubi roko.» Tako strogi zakoni gotovo niso bili dobri za bolnike niti za zdravnike, najmanj pa za napredek samega ranocelnštva.

× **Orangutan zdravnik.** Avstrijec francoskega imena Delmont je napisal zanimivo knjigo o svojih izkušnjah na lovu na divje zveri, ki jih je dobavljal zverinjkom po svetu. Med drugim opisuje skoro neverjetno pogodbo z orangutanom, ki ga je ujel, kar se zgodi zelo redko. Domačini navadno ujamejo mladiče, morajo pa prej ubiti njihovo mater, medtem ko je Delmont ujel živega samca. Ta orangutan je bil nekaj posebnega. V ujetništvu se je kmalu in dobro udomačil kakor vsi orangutani. Živel je med drugimi opicami in divjimi živalmi, pa je postal proti njihovi volji njihov zdravnik. Otipaval jih je, poslušal, kako dihajo in se sploh sukal okrog njih kakor vesten zdravnik. Z živalmi, ki so se branile njegovega lečenja, je pa ravnal zelo sirovo. Svoje rane si je lečil sam z zdravilnimi zelišči, ki jih je nabiral v živalskem vrtu. Pa tudi drugim živalim je pripravil zdravilne obliže. Iz borovih igel je napravil obliž, ki si je z njim lečil usta zunaj in znotraj. In res se je izkazalo, da mu gnije od bolnega zoba čeljust. Zob si je sam izdrl. Konec orangutana-zdravnika je bil pa žalosten. Prodali so ga v Južno Ameriko z opozorilom, da ga ni dobro puščati samega. Za to opozorilo se pa novi gospodarji niso zmenili in tako je postal orangutan zloben samotar in je kmalu poginil.

× **Grozen umor.** V madžarski vasi Iszaku je 26letni mesarski pomočnik Josip Pinter na grozovit način umoril 13letno hčerko premožnega kmeta Totha. Dekličini starši so se mudili na svojem drugem posestvu v okolici in ta čas je morilec zlezal na podstrešje njihove hiše, odkoder je prišel v shrambo in naposled v sobe. Ko je bil že pripravil vse naropane dragocenosti, da bi jih odnesel, in ko je v sobi pravkar nekaj jedel, je stopila v sobo gospodarjeva hčerka in zasačila vlomilca. Pinter je planil na prestrašeno deklico, jo zgrabil za noge in udaril z njo s tako silo ob zid, da ji je zdrobil lobanjo. Že mrtvo je zabodel z nožem v vrat, naposled ji je pa odrezal glavo. Zločin so orožniki kmalu odkrili in izsledili tudi pobesnelega morilca. Oblastva domnevajo, da je ropar svojo žrtev pred umorom tudi posilil. V preiskovalnem zaporu ne kaže Pinter znakov kesanja, temveč se vede zelo izziva-joče.

× **Peš iz Sibirije v Ameriko.** Mladi inženir Muravjov, ki je pobegnil iz Rusije in dospel v San Francisco, pripoveduje, da je peš prekorčil zmrznjeni Beringov preliv. Potreboval je za to pot deset dni. Morje med Kamčatko in Aljasko je 55 milj široko. Zadnjih pet dni Muravjov ni spal niti ponoči, ker je zelo opešal in se je bal, da bo zmrznil. Jedel je samo sirovo kitovo meso, s katerim se je založil, ko je našel mrtvega kita na ledu. V Aljasko je pritaval napol slep. Oči so mu onemogle od solnčnega sija na snežni gladini. Prišel je do kočee nekega misijonarja na Rtu princa Waleskega in moral več dni ostati v postelji. Muravjov je sporočil dopisnikom, da ni bil med političnimi preganjalci. Od kraja je imel pasjo vprego, a v Anadiru je pustil pse, ker je videl, da jih ne more prehraniti. Šel je naprej po ledu sam peš. Ostal je v Nomeu na Aljaski, dokler mu ni podelila vlada Zedinjenih držav dovoljenja za bivanje v San Francisku, kjer je večja ruska kolonija.

× V Zedinjenih državah je nezaposlena tretjina vsega delavstva. Število vseh ameriških delavcev znaša okroglo 50 milijonov in od teh jih je danes brez dela nad 16 milijonov.

× Poslanci pijejo kakor žolne. Veliko razburjenje je izzval v Londonu govor, ki ga je imel Alfred Salter na letnem občnem zboru Zveze za pobijanje pijančevanja v Glasgowu. Salter, ugleden zdravnik in poslanec konservativne stranke, je ožigosal slab zgled angleškega državnega zbora, hiše, ki porabi več žganja kakor vsi ostali zavodi na angleškem ozemlju. Naglašal je, da je večina poslancev vdana alkoholu. «Videl sem socialistične poslance, ki so pili več noči zaporedno. Videl sem poslance, ki so zapustili važno sejo, šli v točilnico in si privoščili prekomerne množine žganja, ki so prihajali v državno zbornico okajeni in tavalji kakor delavci na deželi v nedeljo zvečer...» Ta govor je razburil angleško javno mnenje. Nešteto poročevalcev je pohitelo k Salterju, ki je potrdil vse navedene podatke in navedel več žalostnih dogodkov. «Če sem govoril predvsem o socialističnih poslancih,» je dodal, «ne smem zamolčati, da pijejo kakor žolne, čeprav bolj naskrivaj, tudi poslanci drugih strank. Ko sem prvič že leta 1926. grajal na razvado, so me poklicali v predsedništvo, da bi pojasnil svoj 'neprimerni nastop'. Izjavil sem, da bom v dokaz lahko navedel več imen. Nato so me pustili v miru.» Ta izjava v dnevnikih je hudo razburila duhove. Vodja socialističnega poslanskega kluba Lansbury je predlagal Salterju, da bi pričel pobijanje pijančevanja med lastnimi konservativnimi somišljeniki. Skupina poslancev je zahtevala v dnevnem tisku, da bi Salter preklical «gnusno obrekovanje». Salter je odgovoril, da je bil eden podpisanih tako pijan, da so morali poklicati Salterja kot zdravnika. Pomagal ga je nesti iz državne zbornice v avtomobil... Ta ugotovitev je tudi zaključila spor. Odgovora ni bilo.

× Nemčija je po številu prebivalstva za Rusijo druga največja država v Evropi. Po rezultatih ljudskega štetja 16. junija letos šteje Nemčija brez Posarja 65.300.000 prebivalcev, za 2.700.000 ali pa 4,4 % več kakor pri zadnjem ljudskem štetju v juniju leta 1925. Skupno s Posarjem bi štela Nemčija, kakor ugotavlja uradno obvestilo, 66.100.000 ljudi (1.700.000 manj kakor pred vojno, ko je Nemčija štela 67,8 milijona duš). Od 65.300.000 ljudi je 31,7 milijona moških, 33,6 milijona pa žensk. Gustost prebivalstva znaša 139 na kvadratni kilometer, medtem ko je znašala leta 1925. 133 na kvadratni kilometer.

× Kod potujejo jajca. Po vseh vzhodnih deželah so jajca važno izvozno blago. Gredo večinoma na zapad. Odkar je Poljska uredila v Gdinji velike hladilne naprave za jajca, je postala ta luka središče trgovine z jajci ne samo za Poljsko, marveč tudi za Rumunijo in vso vzhodno Evropo. V gdinjskih hladilnicah leži sedaj stalno do pet milijonov jajc.

× Ribje olje proti prehladu. Neki ameriški podatki kažejo, da izgubi 36 milijonov delavcev in nameščencev v Zedinjenih državah na leto 250 milijonov delovnih dni zaradi bolezni. Pretežni del odpade pri tem na boleznih zaradi prehlada. V zvezi s tem so napravila zdravstvena oblastva vrsto poizkusov, pri katerih se je pokazalo, da so postali delavci, ki so jim dajali dnevno po žličico ribjega olja (vitamin A) odpornejši proti prehladu in da so izgubili manj delovnih dni kakor tisti, ki ribjega olja niso jemali. Število prehladov je bilo pri poslednjih skoro dvakrat večje.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Poboljšal se je.

Sodnik: «Zadnjič ste ukradli dve sto, sedaj pa spet sto dinarjev. Ali se res ne mislite poboljšati?»

Tat: «Saj sem se že za sto dinarjev!»

Ni se ji dal.

Angleški pisatelj Shaw se je zelo razveselil, ko je po dolgem času spet ugledal gospo, ki mu je bila predstavljena v nekem kopališču.

«Vaše lice je sijajno, gospa!» je rekel.

«Žal, da vam ne morem odgovoriti s tako lepim poklonom,» je menila gospa.

«Nič ne dene. Storite kakor jaz: lagajte!» jo je Shaw zavrnil.

V šoli.

Učitelj: «Če ima vaša služkinja 300 dinarjev mesečne plače, koliko dobi na leto?»

Učenec: «Gospod učitelj, pri nas nobena ne vzdrži leto dni...»

V Monte Carlu je igral.

A: «Igrali ste torej v Monte Carlu?»

B: «Dà.»

A: «Ali ste dobili ali izgubili?»

B: «Ne eno ne drugo, ker sem samo igral na gosli.»

Ni ga vzgojil.

Nekoč je umrl 85letnemu starcu 60letni sin. Pa je prišel k žalujočemu očetu sosed in mu dejal: «Vidiš, prijatelj, saj sem ti vedno pravil, da tega fanta ne boš vzgojil do konca.»

Najboljši dokaz.

Učitelj: «Povej mi primer, da ima poštenost najdaljše življenje.»

Tonček: «Če mi oče pri domači nalogi pomaga, jo končam v petih minutah, če pa računam sam, traja vedno nekaj ur...»

Ob rekli.

A: «Kaj pa loviš, prijatelj?»

B: «Postrvi.»

A: «Ali si že katero ujel?»

B: «Še nobene.»

A: «Kako pa potem veš, da loviš postrvi?»

Gimnazijčeva nesreča.

Stric: «Zakaj nisi dovršil gimnazije?»

Nečak: «Zaradi razlike v nazorih. Jaz sem trdil, da je bila peloponeška vojna pred perzijsko, profesor je pa trdil nasprotno...»

Sumljiv kašelj.

Zdravnik: «Pravkar sem vaši ženi svetoval, naj odpotuje v zdravilišče.»

Mož zakašlja in molči.

Zdravnik: «No, kaj pa vam je?»

Bolnikova hčerka: «Nič hudega. Naš atek vedno kašlja, kadar bi rad kaj povedal, pa ne sme...»

Na dobrodelni prireditvi.

Mladenič: «Gospodična, vi torej prodajate poljube v dobrodelne namene?»

Gospodična: «Dà, po 50 Din.»

Miadenič: «Ali ne bo pozneje razprodaje po znižanih cenah?»

Nesreče.

Vodnik v stari cerkvi razlaga: «Tale vrv je napeljana v zvonik do velikega zvona, ki pa zvonijo samo ob požarih, poplavih ali posetih ministrov, kratkomalo v primerih večjih nesreč.»

Zobje in zobje.

Učitelj: «Drejšček, povej nam, koliko ima človek zob.»

Drejšček: «Kakor se vzame, gospod učitelj. Naš dedek jih ima čez dan 32, ponoči pa samo dva.»

Kokoši brez vzgoje.

Meščanka kupi na počitnicah od kmetice kosarico jajc. Zde se ji drobna, pa pravi kmetici: «Kaj ne morete vzgojiti kokoši tako, da bi nesle debelejša jajca?»

Listnica uredništva

Herlerhaide. Polovična vozna cena ni mogoča za posamezno osebo.

IZJAVA.

Prav rad potrjujem tudi jaz, da se pri Hranilni posojilnici «Mojem domu», r. z. z. o. z. v Ljubljani, Tyrševa cesta št. 31/I, res dobivajo najugodnejša in najcenejša posojila, in da sem ga tudi jaz dobil za odplačilo dolga.

Posestniki, ki plačujete visoke obresti, pristopajte v to zanesljivo zadrugo.

Močnik Andrej, posestnik,

176

Grad št. 8, pošta Cerklje pri Kranju.

MALI OGLASI

178

Pojasnila

za zelo ugodno brezobrestno posojilo pri «Edinosti», vzajemnem gospodarskem društvu v Mariboru, daje glavni zastopnik Marko Zamuda, Celje, Prešernova ulica št. 24. Sprejemajo se zanesljivi poverjeniki.

Najcenejše in najlepše nagrobne spomenike

prodaja po zelo nizkih cenah samo Koban Uršula v Račah pri Mariboru. 177

Dober fant viničar

se želi poročiti. Prednost imajo dekleta z nekoliko dole. — Ponudbe s sliko sprejema uprava «Domovine» pod značko «Stajersko». 181

Zastopnike išče posojilnica

za obisk privatnih strank za zaključevanje posojil. Ponudbe sprejema: «Kreditna zadruga», Ljubljana, poštni predal 307. Znamki za odgovor! 158

Poceni posojila

počeni od dva tisoč dinarjev do pet sto tisoč dinarjev za vse svrhe, stano e in poklice, odplačljivo v malih mesečnih obrokih, dajejo: «Stavbne Mobilne Zedruge», Ljubljana, Mestni trg št. 25/I. Iščejo poverjenike. 158

Ljudski Samopomoči v Mariboru

se podpisana presrečno zahvaljujem za točno izplačilo podpore, pripadajoče mi po smrti moje matere, gospe Ane Strelove. To ustanovo priporočam vsakomur.

Pri Sv. Martinu v Rožni dolini, dne 7. julija 1933.

Ivanka Požar

Podaljšaj si življenje!

Življenje se more podaljšati in bolečine preprečiti, bolezni ozdraviti, slabi okrepiti, bolehnih popraviti, nesrečni osrečiti!

KAJ PRINAŠA VSAKA BOLFZEN?

Oslabljenost živcev, potrnost, izgubo dobrih prijateljev ali bližnjih, razočaranost, strah pred boleznijo, slab način življenja in mnogo drugih posledic.

ZADOVOLJSTVO

je najboljši zdravnik! Imamo pota, ki Te dovedejo do dobrega razpoloženja, Ti ožive čud ter vzbude nove nade; to pot nam pa pokaže razprava, ki jo vsakde, ki jo zahteva, dobi takoj in

POPOLNOMA BREZPLAČNO!

V tej mali priročni knjižici je raztolmačeno, kako je moči v kratkem času in brez ovire pri delu ojačiti živce in mišice, izboljšati in odpraviti utrujenost, slabo razpoloženje, raztresenost, oslabiljenje spomina, nerazpoloženje za delo in nešteto drugih pojavov. Zahtevajte to razpravo, ki vam nudi mnogo ugodnih trenutkov.

Poštno zbiralno mesto:

ERNST PASTERNAK,

BERLIN SO,

Michaelkirchplatz 13, Abt. 88.